Советски къахьегамхой! Дерригa низаш КПСС Программа, парте XXII-ча съезда решенеш кхоачашъяра! (КПСС ЦК т1едахкарш).

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО

Свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-Г1алг1ай обкома, Нохч-Г1алг1ай АССР Лакхехьарчу Советан Министрийн Советан орган. Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

ШОАТТА 24 октябрь 1964 шу № 128 (3985)

Мах 2 кап.

ПАРТЕ ТІАХЬЕХ

— Дахьала хилла Сийлахь-йоккхачу Октябрьски социалистически революце 47-г1а шу!

Цу тайпарчу дешашца д1адолалу укх деношка кепа теха арадаьккина хьамсарчу парте Т1ахьехамаш. Дерригачу советски халкъо дегчура къобалдаь т1ан1йцад уж. Къахьегама совг1атанца жакъа вода х1ара советски саг шей дезача ц1ейна. Адамаш цецдоахаш да коммунизм бахьан советски халкъо доаха толамаш. Вай 1илман йоккха котало я укх деношка советски космонавташа «Восход» яхача дукхха моттигаш йолча кемаца яь полет. Дунен г1агатара хьалха цхьана космосе наха кхо саг советски нах ба.

Укх деношка Москве партен правительствай кулгалхоша, Москверча къахьегамхой викалаша космоса турпалаш т1аьзцаш доккха ц1ей хилар. Цо къахьегайтар партенеи халкъан юкъера йохаргйоаца барт-цхьоаг1о, коммунизм бахьан керда коталонаш яхара вай халкъа торенаш боарам боаццаш йоккхий хилар.

КПСС XX, XXI, XXII-ча съездашка белгалбаьккхача, меттаг1а барг1боацача парте новкъа доллача советски наха толамца кхоачашъю КПСС керда Программа. Цар дешара денга совйоах мехка экономика, культура дег1айоалалра темпаш. Цхаддаш дег1айоаг1а Советски Союза промышленни производство. Укх деношка Централни статистически управлене хоам баьча тайпара, 9 бетта арахийца промышленни продукци соаххарча цу хенарчул 7 процент дег1аевай. Цу деькъе химически промышленноста продукци 15 процент, 1аьржен боболен металлурги — 8 процент, электроэнерги йоаккхилла — 12 процент, иштта кхы а.

Дукхаг1а арахийцад бахачо наха эшаш долa товараш.

Промышленносте къахьегама овсарле лакхъеннай 4 процент.

Доккхийча толамашца накъа болх дезача ц1ейна Нохч-Г1алг1айчен къахьегамхой а. Семилетка ялхлаг1ча шера план кхоачашъеча хьалха латт республике мехкдаьттахойи мехкдаьтта чакхдоахараши. Укх шера 9 бетта соаккарчул 15 процент дукхаг1а арахийцай продукци «Грознефтехимзаводы» яхача объединене, х1аьта «Грознефть» яхача объединене — 24 процент.

Советски Союза къахьегамхой! Дерригa низаш КПСС Программа, парте XXII-ча съезда решенеш кхоачашъяра!

Парте цу т1ахьехама жоп лушераг1а йоаржае ер социалистически яхь, соаллкхта дел къахьегама хьинар. Белгалдаккханза даргдац х1анз а вай республикан боахам дег1абоалабеча цхьалела кхоачамбоацараш долга. Цхьайолча промышленни предприятешка дара караерзаю производственни мощносташ, кхоачашъяи продукци арахецара, къахьегама овсарле лакхъяра, продукци хьалкхарга д1ададар лоххара планаш, г1аг1ертта къовсам лоаттабаш арахецача продукце дикал лаккхъяра. Из бахьан долаш продукци арахецара 9 бетта план кхоачашда ец йисай республика 27 предприяти, цу даькъе 12 предприяти Къилбаседа-Кавказски совнархоза чуйоаг1араш а йолаш. Ла метартдац уж кхоачамбоацараш. План кхоачаш ца еш хила йиш яц цхьаккха предприяти.

Дег1ан урхоттадь къахьегаш ба укх деношка юрта боахама къахьегамхой а. Хьажк1аши свеклаи сихаг1а чуэцара т1адерзаяь да цар дерригa низам. Дег г1оадоахаш да дукхаг1барий толамаш. Лакхара эьувкъамаш чуийду вай г1орбаьннача звеньевойша. Х1ара денна Даьхенна д1аьтел б1аьш тоннаш хьажк1аш. Бакъда, юртбоахамe а да дезараш дукха дех1анз. Цхьадолча боахамашка дедара лел кхашкара балхаш, т1ехьатетт хьажк1аш чуэцилга. Лертт1а терко яц гурахьа дуелат д1адера, ялхь ахара.

Партийни, советски профсоюзни, комсомольски организацешка деккарийла я хьажк1аши свеклаи сихаг1а чуэцара беррига къахьегамхой оарцаг1баха, кхашкара балхаш лертт1а в1ашт1ехьдаха. Иштта терко е еза юртбоахама деррига доакъошка ер шу толамца чакхдаккхара а. План кхоачаш ца еш йиса йиш яц цхьаккха колхов, совхоз. Цу г1улакха еррига торонаш йолаш я. Парте т1ахьех юртбоахама къахьегамхой шоаш т1ан1йца декхараш толамца кхоачашдара.

Нохч-Г1алг1айчен къахьегамхоша дег чура къобалдаь т1ан1йцад хьамсарча парте Т1ахьехамаш. Т1ан1йца декхараш толамца кхоачашдергхиларах б1убенна ба уж.

Дахьала хийла партенеи халкъан юкъера сийлахь-йоккха ц1аникха йохаргйоаца барт-цхьоаг1о!

Дахьала хийла Ленина хьамсий дола Советски Союза Коммунистически парти!

Дахьаьла хийла деррига халкъашта паьттан т1а Машар, Къахьегам, Паргlато, Нийсхо, Вошал, Ираз оттадеш йола коммунизм!

ОКТЯБРА СИЙНА ЯХЬ—ТОЛАМИЙ ЛАРД

Дика къахьегама толамаш даьхад Сийлахь-йоккхача Октябрьски революце 47 шу дузача денна сийленца накъа яхара социалистически яхье яьннача Грозненски нефтемаслозавода установкай, участкай, сменай коллективаша. Яхьо хьинар соцдоах. Масала, валови продукци арахецара итт бетта план 12 ди хьалха кхоачашъяьй завода коллективо. 1ы, хий, электроэнерги кхоярах, къахьегама овсарле дикка лакхъярах, х1аьта арахецача продукцега д1абода мах лохбарах укх шера паччахкбалкхенна кходаь ахча 240 эзар гартта сом да. Ноябрь бетта чотах х1аналехьа арахийца продукци эзараш тоннаш я.

Къаьстта дика къахьегарца белгалъяьнна я итт бетта план 4-ча октябре кхоачашъяь нов. Бездетве кулгалдеча № 16 йолча установка коллективо 27 сентябре из план толамца кхоачашъяь нов. Башина кулгалдеча № 17 йолча установка коллективе. Иштта дика къахьегаш я нов. Летковскаяс кулгалду № 18 йолча установка коллектив а. Укх деношка валови продукци арахецара цхьайтта бетта план кхоачашъе лерх1 цар.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ЭЗАРАШ ТОННАШ ДУКХАГІА

Дика къахьегама толамаш доахаш Октябра ц1ейна накъа йоаг1а «Ставрогрознефть» НПУ цхьоалаг1ча промыслера мехкдаьтта д1аухийтача цеха коллектив. Къаьнача фонда т1а болх беча скважинашкарен Хаян-Кертерен хьадоаг1а мехкдаьтта ц1ен а дaь шийн хаинахьа мехкдаьтта чакхдоаккхача заводашка д1адахьийтар да тха корттера декхар, — йоах цеха начальника Атарщиков Михаила. Из декхар оаха толамца [illegible].

Къаьстта дика толамаш доах цеха болхлоша укх бетта. Хьахарча шийн декада план т1еххоачаш а ец планал совг1а д1адахьийта мехкдаьтта массехк эзар тонн я. Уж дика толамаш дала торо хул х1ара оператора шеко кхоь балха тешал а йолаш хьинар кхо ца дей цар къахьегавах. Ер бутт боалехьа планал совг1а кхы а эзараш тоннаш д1аяхьийта лерх1 цеха болхлоша. Из декхар кхоачашдара коллективо шийн ц1ензаца б1аь кубически метр газа бола цхьаькха насос оттаьй. Укх деношка дика къахьегаш ба операторaш Аванченко Константин, Замалиева Зоя, Баршевский Георгий, кхыбараш.

А. ТИЩЕНКО.

11 БЕТТА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

Централни приборо-ремонтни мастерске коллектив йоккха я. Х1аьта цо кхоачашдеча балхашка хьежача из йоккха я. Вай республикерча мехкдаьттаи химически промышленноста оша оборудовани арахийца а ца 1еш, вай [illegible] городашка д1аухийт цо арахеца продукци. Коллективо кхоачашду корттера балхан за электрически электронни аппаратураша ремонт яреи модернизаци яреи. Уж аппаратураш т1оаг1а эшаш я мехкдаьтта чакхдоаккхача заводаштеи [illegible].

Мастерске коллективашта юкъе хьалха лаьттачарех ца1 я цирометрически цеха коллектив. Цига болх бераш берригаш а х1ана бац аьнна кагирхой ба. Царех 70 процент болхлой институташкен техникумашкен дешаш ба. Пулунха дешара денга лакхлу балха г1оонал. Коммунистически къахьегама сийлен ц1и лелаеча коллектива юкъе дукха ба кхоаче г1ерг1ахуларш. Царех ба из. Смирнов, Качарелин, Титов, Черновская, кхыбараш.

Дог г1оаддоаккхаш да цеха коллективо даьла къахьегама толамаш. Х1аналехьа кхоачашъяьй валови продукци арахецара 11 бетта план. Шоай торонашка а хьежа 7-ча ноябрага шера план кхоачашъе социалистически декхараш т1аьйцад болхлоша. Уж декхараш дика кхоачаш а деш Ставрополь, Волгограда, Баку, Краснодара, кхыча городашa даь заказаш кхоачашдеш ба уж.

А. ХIАЛУХАЕВ.

ІАНА КИЙЧБЕННАБ

1а т1аккхача гарга да. Из дика кхетаду «Сунжанефть» НПУ шоллаг1ча промысла мехкдаьттахоша. Берригаш а х1ана ац аьнна 1ана болх ба йиш йолаш кийчъяьй групповой установкашкара коллектораш, г1урнаш ц1енъяьй. Скважинашкарча ерригача арматура басараш хьекха дьяннад. Скважинашта д1аоаг1а мел долчача ныкъанаша ремонт яьй.

[illegible] чо арах хьакхара моттиг еннй № 18 йолча групповой установкана.

Денгара денга хувцалу промысел. Сиха дег1аух керлуаш. Массехк бетта коллективо шийн ницца хьалдаьд ц1еча уголока лакьрхъ1а хьа ц1а. Промысла коллектив йоккха къовсам лоаттабеш я коммунистически къахьегама сийлен ц1и лаккхара, х1аьта тха коллективо х1аналехьа лакхай из сийлен ц1и. Тахановча денга планал совг1а промысла мехкдаьттахоша арахийца «Іаьржа дошув» эзараш тоннаш я.

Шера планах промысла рационализатораша балха юкъе яхьа езаш яр 16 рационализаторски предложени, х1аьта х1анзалца хьа кийчъяьраш 21 предложени я, царех балхе юкъейаьхкаш 15 предложени. Пачхалкхена цар баь пайда 4 эзар сом ахча да.

Сийлахь-йоккхача Октябрьски революце 47 шу дузача денна сийна къахьегама вахте а итта цу дол сийна т1ан1йца декхараш те1ехкхоачашду оаха.

И. ЕВКУРОВ, «Сунжанефть» НПУ шоллаг1ча промысла геолог.

КЪАХЬЕГАМА ВАХТЕ

Трубопровода теплотрассе теплоизоляциони балхаш деча т1оаг1а къахьегаш я барт тайпа а къахьегаш дукха болаш а йола «Стройтермоизоляция» яхача треста Грозненски специализированни управлене коллектив. Укхаза Нохч-Г1алг1айчен йоккхача химе флагмане — Грозненски химически комбинате, крекинг-заводе, Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе, Карабулакски газобензинови заводе, нефтемасловодa парафинови цеха шоллаг1ча арг1анна, цул 39/6 установке а вай республика доалоиел арахьа вай мехка мехкдаьтта химе доахк1амег1арча ударни г1ишлошка а — массаналха а доккха къахьегам лакъа льцад цу управлене изолировщикаша.

Сийлахь-боккхача Октябра 47 шу дузара яха йоаг1ача тайпада накъа яхар духьа социалистически яхь лаьцача изолировщикий коллективо хаьал хьалха кхоачашйир шоай итт бетта план. Планал 29 процент дукхаг1а доккхир балхаш дарга д1абода мах, къахьегама овсарле [illegible] кхо процент дукхаг1а лакхйир.

Дег1аухаш а шоай говзал лакхъеш а ба изолировщикаш, х1аьта укх шера дикка лакхбеннаб теплоизоляциони балхий техническе боарам. Х1анзе кхонетдъа процентага кхаччалца йола монтаж индустриальни материалаш юкъе а кхухьаш ю.

Вихал йола деном — изолировщика новкъост а воттаг1а а. Цхьа бахьан а доттаг1а дийлхача, цул хьекхача арахьара теплоизоляциони балхаш де тора хилац. Х1анз гуйра хьат1ехттай. Гуйран хоача хана х1ара минутах г1уллакха духьа пайда эцар! — изолировщикий девиз а хиннa д1аоттад.

Коммунистически къахьегама бригада изолировщикаша — Г. Т. Ткачева, Н. С. Сарминас, Н. С. Хачатуровас, А. Абухаджиевас, К. Джабраиловас, Остемиров Ахтас, С. Таймасханова, Идрисова Зерас, Мальцева Пат1амата, кхычар — яьккхачъ къахьегама сийлентах доккхаа ду еррига коллективо. Царех дукхагl барaш белгтаба аьлча, З. Амаева, З. Межидова сийрайнарча школашка дика дешаш ба, х1аьта Р. Полякова, В. Уварова юкъерча дешара заведенешка дешаш ба.

Ф. КОРОТКОВ.

СИХАГІА ЧАКХДАХА ГУЙРАН БАЛХАШ!

* * *

Даурбеков Яхьъяй хьажкІаш

Массехк ди мара дац Назранен производственни управлене «Октябра 40 шу» яхача совхоза цхьоалаг1ча отделене хьажк1аш чуэца йолаь. 200 гектар йолча доккхача яха юкъе лел говраца а г1аш а звеньевой Даурбеков Яхьъя. Эттара хьалхаг1а цул участка т1ара йоланй хьажк1аш чуэца. Х1ара денна 300 совг1а саг хул укхаза хьажк1аш чуэцача болх беш. Пудухьа сатем бац звеньевойна. Т1аьхьожаш дукха нах бале а шийн участка т1а болх дикаг1а в1ашт1ехьбаккхара мел эшар ду цо. Дl-иха хьежаь машинаш, шийн загон йисте яьккха йола комбайн кердача загона т1а оттаю. Эшача хий т1аккхухьяйташ, комбайнашта т1ехьара хьажк1аш лохье нах уттабеш, иштта сайренга дода цун балха ди.

8 агрегат а Даурбеков участка т1ара хьажк1аш чуэцаш. Дика в1ашт1ехьбаьккхаб укхаза болх. Яхьъяй хьажк1аш лакха, сона, дисте хилярах норма 1,5 гектар мара оттаьяц комбайнашта. Бакъда, дукхаг1а болча комбайнераша, трактористаша т1ехкхоачашъю сменни нормаш. Царех ба комбайнераш из. Кулбужев Хьусен, Дахкильгов Ахьмад, трактористаш Шакриев Уматгири, Кулбужев Бамбулат, кхыбараш а. Цар х1ара денна 3—4 гектара т1ара хьажк1аш чуэц. Х1аьта дика болх бу машинашта ьата г1ад 1отеlадепи тележкаш т1а хьажк1аш кийсъеши болча М. Цечоева, М. Осмиева, М. Гелисханова, кхы дукхачар а.

Доккха новкъостал ду отделенена Грознерча пединститута студенташ Долакх-Юртарча 8 шерарча школа дешархоjи. Цар хьажк1аш хьагулъю, ц1енъю, машинашта т1а а йотт. Даурбекова Яхьъяе т1оаг1а безаме буац г1о де бахийта студенташ а дешархой а. — Къаьстта дика болх барча белгалъяьннай нов. Т. И. Пахтимас кулгалду студентий группа, йоах цо. — Нормаш т1ехкхоачашъю цу групперча студенташа Рашидова, Вараева, Малафеевас, Трушкинас, Щевьева, кхычар а.

Иштта дика болх бу нов. Гатагова Заврас кулгалдеча дешархой группа а.

Х1анз юкхьанцара лоарх1аш бича гектара т1ара 65—70 центнер фуалхьаха хьажк1аш йоала Даурбекова Яхьъяй ихай т1ара. Бакъда, из хьокхаш кхи а лакхаг1а хургболчох тара да. Сийлахь-боккхача Октябра 47 шу дуза ди т1аккхачалехьа хьажк1аш чуийца лаара шерра социалистически яхь йоаржаь хьинаре къахьегаш ба механизатораш.

А. БЕСЛАНОВ.

Лакхерча сурта т1а: цхьоалаг1ча отделене хьажк1аш чуэца механизатораш Шовкалов Султан, [illegible]ков Беслан, Джандыров Макшарип. Цар х1ара агрегато денна норма 150—200 процент кхоачашъю. Лахерча сурта т1а Даурбеков Яхьъя.

Н. Павова сурташ.

БИЗЗА БОЛХ БАЙТА ТЕХНИКАГА

«Ингушский» совхоза хьажк1аш лелаеча бригадашкен звеношкен шорта лела я, тоабеш латт хьажк1аш чуэцара болх. Бригаш а х1ана яц аьнна йолча бригадашка х1анзале а юкъейкхьай эттара толашаг1а йола групповой балха метод.

Цхьаццабараш хьажк1аш дика хьийкъа хиларах деккхах ве йиш йолаш а ба. Масала, Даурбеков Жамалдина кулгалдеча йоаьалаг1ча бригадо чуийоача 130 гектара т1ара 7470 центнер томараш т1ехь хьажк1аш лахай. венна аьлча х1ара гектара т1ара 46 центнер фуалхьача хьажк1ий хила мегаш. Планах яха лакхаг1а хинараш 26 центнер мара йоацача метте.

Цхьабакъда, болх дика лел аьа гаьнa ва х1анз а. Геттара ве пайда оц техниказа транспортехи. Тхова тхоанта б1аргагуш дар совхоза центральни усальбера атомашинаш 1уйрийна 8 — 9 сахьат даьннача хана мара ара ца йоалар. Дукха автомашинаш хул Галакоарча бенар т1а. Дика кхеталеш да цар метта цига лине а ца хилар. Ерш а цу машинех цхьаьрий номераш: ЧИВ 10-93, ГЗ 58-81, кхыбараш. Х1аьта совхоза центральни хьатта кастаста сурт кул тайпара дар: хьальхи автомашинаш хьажк1аш элеваторе д1аяхьа йиш йолаш ю царо т1ера лердаш д1аяхьа ца хилар бахьан долаш. Х1аьта иштта тхир за яхаш комбайнашта т1ехьа а хилац машинаш. Цу тайпара болх ца беш сена латт еррига техника. Комбайна т1ехьа йоаг1а эттара хьалхара машина 1уйрийна 10 сахьат даьнча мара [illegible]. Кхы а вог1а кийсалар г1улахь лакхаг1а бригаде: хьалхара машина йотта [illegible] хилазар укхаза 11 сахьат даьннача хана мара. Танаш а яц цу бригаде хьажк1аш чуэца йоалача денна укхаза шо комбайно хьекхар 60 гектар мара ца хилар.

Оттаза йохаш кастаста сен комбайнаш, корттерча даьхе рельсаш х1аппараш а тодалураш. Дукха сайна латташ хул комбайнаш ааласой оттаьалаш ца хилар бахьан долаш.

Къаьнла чекхдаьлалехьа в1аькхо а автомобилий хьакхьехьара доп хьеваххе дог доаг1а. Ве г1улакх ца уж бригадашка д1аьаьрх1а ца хилар а [illegible] цар кхирхуташ хувцу хилар а. Кхьютта цхьан лийнахьа а цхьа хьажк1аш кхухьаш т1аькха свекла кхухьаш хул шоферaш, х1аьта цу тайпара ладер-ба цо хьежа [illegible] цхьаьэа цхьан метте г1улу автомашинаш, цхьаьза в1аьлла я а йоацаш дукха ве боахк.

Хьажк1аш чуэцара темпаш лоха хилара корттерча бахьанех цаl да, тхова хетачох, къахьегама дисциплина ца хилар. «Ингушский» совхоза кулгалхой деттар да из тоарб.

А. АРБУЗОВ, А. КУРУМОВ — «Комсомольски прожекторе» областной штаба рейдови бригади членаш.

ЯЛАТ ДІАДИЙНА БАЬННАБ

Дика къахьегама котало яьккхай Шелковски производственни управлене Кирова ц1ерахча колхоза цхьоалаг1чеи шоллаг1чеи комплексни бригадай механизаторaша. Цар х1анзале кхоачашъяьй гуйран ялат д1адера план.

Цига д1адийнад 1700 гектар гуйран ялат, царех 600 гектар «безостая-1» яха дикаг1даьа к1а а долаш.

Деррига кхашкара балхаш хан-ханнахьа деш дика къахьийгар механизатораша Абдулатов Багира, Вадим Леонида, Лобачев Виктора, Казаев Хьамида, кхыбарша.

Г. ЗАКИРОВ.

КОМБАЙНАШ ТОАЮ

Сунженски производственни управлене «Победа» яхача колхоза комбайнаш х1анзе а тоаеш латт.

Колхоза механик Жуков Виктор хьожаш ва ялат чуийна яьнна комбайнаш сихаг1а тоаяра. Х1аналехьа колхозерча 15 комбайнах 7 тоаяьй.

Номер 2 йолча Жавенко Петра кулгалдеча бригада механизаторaша шиъ комбайн тоаяьй. Белоязанта хьалха хьакхаь д1аоттайй уж. Комбайнаш тоаеш хьакъ къахьийгаь комбайнераш Огарков Михаила, Лысенко Петра, Касьянов Александра, кхыбараша.

Цул совг1а колхоза бригадашка [illegible] по-гнездови селкаш, культиваторш, кхыйола инвентарь а. Б1оаг1алалехьа еррига инвентарь тоаь бола лерх1 колхоза механизаторaша.

Укх деношка Октябра сийна шерра яхь йоаржаяь къахьегаш ба колхоза механизатораш.

П. КИРИЕНКО.

Юрта боахама болхлой! Ка болча, технически, доакъара а кхыйолча а культурай хьувкъам лакхбар духьа дикаг1а пайда эца органически минеральнии удобренеех! (КПСС ЦК т1ахьехамашцара).

ПАРТИЙНИ ВАХАР

НАЬКЪАШ БЕЛГАЛДУ КОММУНИСТАША

Ухх шера тоьаш доккхий толамаш баьхьад Грозненски производственни управлене «Новый быт» яхача юртбоахама артела колхозхоша, хIаьта, дукхьал дIаала йиш йолаш да цу гIулакхда колхоза партийни организацие кIеззига заслуга на хилар.

Колхозан экономика айъуш латт, дикалуш йоагIа колхозхой доходаш, боахам интенсивно лелабара юкь дIайолаьй.

Дукхьал цу хьакъехьа дар ухх денешка колхозе хиннача отчетно-харжамий партийни собране хинна къамаьла. Коммунисташа дийцар боахам дIахо айбара накъай хьакъехьа, баьца даарций шурен йоахаргйолаш-колхоза специализаци лела яр на хилара хьакъехьа, белгалдаьхар колхоза парткома, колхоза правлене, специалистий, юкъерча звенох болча болхлой балха юкъера кхоачамбоацараш.

Докладчика, парткома секретара нов. Чугунова, пренешка къамаьлаш даьча колхоза председатела нов. Млотковске, свинарка нов. Канаревас, ветеринари лоро нов. Лотинкова белгалдоахар, юртбоахама производствона интенсификаци яра парте яь решенеш чакхъяхара гIулакхда яхьанца даьдача гIалаша хIанзале а дика бериат денна хилар — хьайбаи боахаме санна, иштта лаьттанцарча боахаме а.

Колхоза, баьца даарий-шурий боахам цунах хургболаш, лостам балар нийса вIалитIехьдаьнкха гIулакх да, города юхера боахам на хиларах тарра. Нагахьа санна дIадахача шера 1 октябрь тIакхоачача хана деррига а фермашка хиина детта доахам 527 етт бале, хIаьа уж да 800 етт гаргара, хIаьта хьатIалоагIа шу юкъенхаьчача хана из цифра 1200 Iаттага дIалкхоачаергья. 500 соьгIа беши дукхагIа хиннад доахаш. Пачхьалкхенга шура, дулх, фуаш доккхара план дикка тIехахоачашъе торо йолаш я колхоз. ЧIоагIа доакъарий база вIашагIйоллар а тайп-тайпарча доакъаранца доахан кхабар а бахьан долаш доахана продуктивность лакхъяннай. Ухх шера 9 бетта хIара кхаабача Iаттагара яьнкха шура 1669 килограмм хилар е дIадахача шера цу хайналца яьнкхачул 235 килограмм дукхагIа. Шурий-товарни фермашка шерра лыржай шура дукхагIа лихар духьа лелаш социалистически ях, гучабаьниаб керда передовикаш. Уж ба доярка нов. Белинова, Олейникова, Абдурахманова, дукха кхыбараш.

Колхоза лаьрххIа уйла тIайехийтам леладу жапа боахам санна дола чIоагIа доход тела лакъа. Нагахьа санна ухх тIеххьарча хайналца хIара гектара тIа кхедача доакъарий лувкъаш 50 центнерагара 60 центнерага кхачалца хулаш ииинабале, хIаьта уж дIадуш дола лаьтта 200 гектарал кIеззигагIа а хинадене, хIане хIара гектара тIара яьнкхай тайп-тайпарча баьца даарий культура 150 центнер гарга.

ХIанзалца пачхьалкхенга деррига доккха баьца даараш 16000 центнер да, хIаьта уж хул плановш задане хинна тIех. Ухх гуйран денешка болх дика вIалитIехьбаьнкха чуяцаш латт тIехьа кхача — хьабуц, моркови кхыйола культураш. Кхы а 5000 центнерал кIеззигагIа доацаш тIехьа кхача баьца даараш консервни заводашкен мах беча организацештен дIалхьийта йиш йолаш я колхоз.

Колхозерча боахама шера баьча балха яьча хьалхарча итогаша бокъолца лот тешалеш хьаьонх, хаьрIача тайпара специализаци яь чакхйоаккхе, шура цу доахан леладелтеи баьца даараш леладелтеи хIара шерра-шера тIа-тIа лакхагIча темпаица легIаухаргхилар а, хIаьта уж доакъош, шеко йоацаш, эгара дукхагIа доход лучарех хургхилар а.

Во цадраш яц колхозе вIашагIтехараш. ВоккхагIа вола зоотехник нов. Серкин, воккхагIа вола ветеринари лор нов. Лотинков, инженер нов. Котов — къона, опыт йола специалисташ, хьинар дола болхлой. Бригадашта, фермашта, кхыча производственни участкашта керте латтараш а цу тайпара хьинар долаш, дика кхетам болаш новкъостий ба.

Докладчика белгалдаьккхача тайпара, дIадахача дешара шера дика болх бир политически дешара сето: коммунистически кхетам луш йолча, нов. Белоконытови Хрусталеви пропагандисташ болаш йолча семинарски группаша, конкретни экономика Iамвеш йолча, нов. Млотковске кулгалдеча группо. Нийса гIулакх дар, семинарски группашка лела ухараша, бригадираша, звеньевойша, мугIарегIарча колхозхоша занятешка докладаш еш, вахарца, колхоза хьалаьча гIулакхашна материал йоазаш, колхоза фермашкен бригадашкен болх тоабергболаш йола предложенеш телаш хинна хилар. Болх во баьбац колхоза агитколлектива, дукха агитатораш пропаводстве хьалхе лелвеш ба.

Цхьабакъда, берригa а чулаьца аьлча, кхетам луш бу а массово-политически а болх лувкха кхоачамболцараш юкъе долаш вIашагIбелла ба. Ше къамаьл деча хана коммуниста нов. Белоконытова белгалдаьккхар, колхоза парткомо къонача коммунисташцара болх теттара оса ла лелабаь хилар. Из бахьан долаш царех цхьабараша шоашкара дика хьонхам гойтац къахьегача, дешача, цIагIа, колхозхошта шоашкара бакъахьара гIулакх гойташ бац уж.

Партийни комитето хIана а вIашIтIехьдаьккхадац, юкъерча звенох вола хIара кулгалхо производстве дика организатор хинна ца Iеш, хьалхъална кхетам телар, колхозхошта вшараши цар дIадехараши массава а лувии теркалдеши, производстве беш бола болх коммунистически уйланца коллектив хьалхехрча кхетамца тарбеш а хургвола гIулакх.

— Вай бригадираш, — аьлар ше къамаьл деш коммуниста нов. Лотникова, — кхетама балха юстара баьниаб. Политически темаех лаьца лекцеш ешац цар, докладаш яц. Цул а воагIа да, бригаде лекци еша веча нах гулбе цар новкъостал деш ца хилар. Керда хержача парткома составе тоабе беза бригадирашцара болх, юкъ-юкъе лалуогIа деза бригадашка беча кхетама балха хьакъехьарча цар отчеташка.

Ше къамаьл деш хьайбай боахама цеховой парторганизаце секретара, МТФ доярa коммуниста нов. Балоева аьлар:

— Хьайбаш леладе рий собранеш нагахьа мара хилац вай. Цхьабакъда, кхьметтел цу собранешка а дукхагIча хана хилац колхозен партийни организацеи кулгалхой. ХIаьта уж собранешка хилар, цар тхона хьехам балар, новкъостал дар чIоагIа эшаш дар тхо.

Ухх дIалахача отчет луча хана колхоза партийни комитето коммунисташтен берригача колхозхоштен коммунистически кхетам балара кхоачамболлаш пайда ийцабац пенцара кепа йоазув, лекциони пропаганда, художественни самодеятельность санна йолча, влияни еча лоархIамерча средствах. Цунна бехке я, эгара хьалхарча аргIанна, парткома идеологически комиссе. Ше къамаьл деча хана цу хьакъехьа дийцар коммуниста нов. Хрусталева.

Производственни управленена дукха критически замечанеш еш а къамаьлаш дир коммунисташа отчетно-харжамий партийни собране.

Новкъоста Млотковске йоахар, производственни управлене кIезигa новкъостал ду боахама специализаци еш дIахо беча балха. Шура йоахаргйолей баьца даараш кхедергйолей никъ лаьцаб колхозо. Цхьабакъда, доакъарий база проблема къовсета на еш юс. Лоамаш лаьгIенаш тешшаме белгалъяхара, доакъарий чIоагIа база хьаара лош къоастадара колхоза хьайбаш лелаедарашта новкъостал де деза производственни управлене специалисташа.

Коммуниста нов. Исмаилова ше къамаьл деш критика йир колхоза парткомаи правленеи хьайбай боахамерча халача балха процессашта механизаци яра дешей теркo цар кIезига еш хиларах а балха оасарле лакхагIа йолаш техникан пайда эшаш на хиларах а.

Партийни собране критически мах бир отчет луча накъагIа колхоза партийни комитета баьча балха, шерра решени тIаийцар цо деррига боахама гIулакхаш дIахо йолача хана толдара, специализаци кIоаргъяра тIаерзаль, боахама керттера жостам шура луча доахана боахам дегIаболабелгеи баьца даараш кхеделгеи а болаш.

С. ЙОРИЕВ.

Грозненски управлене парткомо секретаро заместитель.

ЭРМИТАЖА—200 ШУ

ЛЕНИНГРАД, 21 октябрь. (ТАСС-а корр.). Пачхьалкхен Эрмитажа 200 шу хиъара хетаяь торжественни заседани хилар селхан Пачхьалкхен филармоне йоккхача зале. Заседани тхьайиллар СССР культура министра Е. А. Фурцева.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума члена КПСС Ленинградски промышленни обкома хьалхарча секретара В. С. Толстикова чIоагIа еэь Эрмитажа директорага профессорга Б. Б. Пиотровскега дIаелар из вIашагIъелла 200 шу дизарца дувзаденна, къахьегамхошта художественни кхетам балара йоккхий заслугаш хиларах Пачхьалкхен Эрмитажа хьожаль Ленина орден.

Музей ший бIаь шера исторе а цуп гаяий а хьакъехьа доклад йир Эрмитажа директора Б. Б. Пиотровске.

Музея коллектива даькъала яьнаш къамаьлаш дир Москва, Ленинграда, союзни республикай творчески союзий, Iилман учрежденей, общественни организацей викалаша, доазол дехьарча Iилман культураш деителаша.

(ТАСС).

Дош чIоагIа да

«Грознефтехимстрой» треста СМУ-9 инициатива хьал а лаьца сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци хинна 47 шу дизара сийна доккхий декхараш тIаийцад Ноахч-ГIалгIай химически завода коллективо: 10 бетта план 17-ча октябре кхоачаш а еш пландал соьгIа 120 эзар сома маьхка продукци арахеца, къахьегама оасарле 4.5 процент тIехкхоачалъе, 28 рационализаторски предложени балха юкъеяхка, кхыдараш.

Цхьей сийна къахьегама вахта а ятта болх беча коллективо 9 де хьалха кхоачашдьал уж декхараш, 10 бетта планал соьгIа 200 эзар сома маьхка продукци яра а хедаш кхоъий дукха материалаш, электроэнерги, кхыдараш. ХIаьта ухх денешка къахьегама темпаш кхы а лакхъеш ба завода болхлой. Шоай торопашка а хьежа 11 бетта план цхьей дездеча денга кхоачаш а я пландал соьгIа 350 эзар сома продукци арахеца аьрхIад цар.

Уж декхараш толлина кхоачашлара завода аьржача социалистически яхье хьалха йоагIа Парагульгов Дауда Махьмада кулгалдеча краскотерочни участкера коллектив. Ер бутт чакхбоаллаш 11 бетта план кхоачалъе дош денилад цо. 120 процент еенах йола заданеш кхоачаш ца еш сиг вай участке. ХIаьта дикагIбалча болхлоша аппаратчикаша Колтанов Юре, Ибрагимов Iийсае, Темошенко Петра, кийча продукци складе дIадутталеча нов. Куракиас массаза а 140—150 процент кхоачалъе шоай заданеш.

М. БОТОВ.

НОЯБРА ЧОТАХ

Грозненски «Электроприбор» яхача завода коллективо 21 октябрь кхачалехьа кхоачашъьай 10 бетта план. Планал соьгIа эзараш сом мах бола продукци арахийцай. Ер бутт боалехьа цхьайтталагIча бетта чотах а дукха эзар сом мах бола продукци арахеца лерхI завода болхлоша. Уж декхараш кхоачашдеча къаьстта дика къахьегаш я нов. Захарова кулгалдеча цхьоалагIча цеха коллектив.

ЦхьоалагIча цехе дика къахьегаш я нов. Александрова кулгалду автоматно-доделочни участок.

Дезача цIейна сийленца вакъа бахара къахьегаш ва участка хIара болхло. Масала, станока тIа цхьа минут а ха зехьа йовр кхераш болх беш воал нов. Зорин. Сиха лел цуп кулгаш. Цо хьаь календаранта лаьрхIа йоле скобаш. Смена нормах пхи бIаь скоба хьае езача хьероаш 650—700 скоба я. Цхьей сийна ухх юкъе дисача денешка сменах 700—750 скоба хьае дош деннад аз, — йоах нов. Зорина. Иштта дика къахьегаш ба коммунистически къахьегама ударникаш як. Яковлев, Дмитриенко, кхыбараш. Ухх денешка коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи лургйолаш я иштт автоматчика.

Российски Федерацие 30 миллиарда фонде а дика даькъа лоац цар. ХIанзалехьа балха юкъе йихьай 10 рационализаторски предложени. Дика рационализатор ва инженер-технолог нов. Зуев.

Цу участка коллективал тIехьа на юсаш къахьегаш я кунна социалистически яхье яьнна Пумиев Александра кулгаллу инструментальни участка коллектив. Цо арахец штампаш, пресформаш, кхыйола приспособленеш. Московски предприятей болам хьал а лаьна йоккха эффект йолаш продукци арахецара къоасам лоаттабу участка болхлоша. Ухх тIеххьарча хана брак яйсац.

Б. КОСТОЕВ.

ВАХАРО НИЙСА НИКЪ ТЕЛ

Колхозийи совхозийи къахьегамхой вахар чухь дукха хана деза традици а хинна дIадоладеннад доарха, же Iуй, хьайбаш лелалочуи денош дездолга. Уж денош чакхдоахача хана итогаш ю байнача бетта баьча балха, кхоачамбоацараш гучалоах, уж дIадоахаргдола накъаш белгалду, таргагIарча хана кхоачашде деза декхараш хьалхашка оттаду. Дукхьал дIаала деза, уж мероприятеш хан-ханнахьа чакхйоахача моттигашка хьайбай продукташ тIа-тIа алсамъюлаш хилар а уж лхарга дIайода нах леклуш хилар а.

Лакхе белгалъь мероприятеш чакхъяхара дика опыт хилар тергал а деш, Шелковской производственни управлене Кирова цIерагча колхоза керда хержача парткомеи правленеи лаьрхIад, шоай боахаме иштта шофера де а чакхдаха оттаде. Сентябрь бетта баьча балха итогаш а аьнна вIашагIтехача шоай эгара хьалхарча производственни собране гулбелар ухх денешка шофераш, слесараш, гаража кулгалхой. Цу дийнахьа цхьа дезал санна йолча шоай коллектива юкъе колхоза шофераша шоай надарра къастадир шоай производственни гIулакхаш, гучаьхар балха тIа нокъарле еш дола кхоачамбоацараш.

Сентябрь бетта мухьаш дIалеха цхьахьара котьло нъеккар водитель Михаил Васильевич Коваленко хилар. Мухьаз оттача ший машинага 25 болха дийнахьа 4560 километр никъ байтар цо. Тоннокилометраш лаьрхIача уж хилар 7500 километр соьгIа. Бетта 137 килограмм бензин кхоадаьъ цо. Социалистически яхье катало яьнкхача цунна колхоза парткомеи правленеи цIерах карара кара тела цIе вымпел а елар.

Ш. ТКАЧЕНКО.

Машиннаькъахой толамаш

Къахьегама дика толамаш доаш Грозненски депо машиннаькъахоша. Ухх дIадахача сиьлетка шерашка къахьегама оасарле 34 процент лакхъенний, хIаьта дIа-юха кхухьача мухьага дIабода хан 17 процент лохбенниб. Болхлоша хьаьна аладий 14 процент лакхденнад. Цу юкъа дIа-юха кхухьа мухь 32 процент лакхбенниб. ХIанзалца хьа локомотивай машинисташа кходаь колхоза доагор 6319 тонн я. Планал соьгIа дIабихьа мухь 10 миллион тонн я. Российски Федераце 30 миллиарда фонде а дика даькъа доац машиннаькъахоша. Пачхьалкхена кходаь ахча 565 эзар сом за.

Депо дика болх беш а технико-экономически совет. Цу совета новкъосталца автоматизаци механизаци дай производства дукхахча процессашта. Дукхьала ухх шера ийс бетта балха юкъейихьай 112 рационализаторски предложени, цар пачхьалкхенна 18 эзар сом ахча кходаь. Цу даькъе къаьстта дика къахьийгад РСФСР заслуженни рационализатораша як. Маслова, Проценкое, слесараша як. Шатрюкова, Зайцева, Гладченкое, кхычар.

Нагахьа болхла вац тха депо дешаш воацаш. 30 соьгIа болхлочо ухх шера техникен инженерен дипломаш хьанийцад. ХIанз лакхерча дешари заведенешка дешаш 40 болхло ва, хIаьта техникумашка дешаш 70 сиг ва. Царна юкъе ва машинист нов. Колбасин, поха мастер нов. Джабраилов, слесарь Хожиев Аьмад, кхыбараш.

Г. АНОХОВ.

Донерчех Кубаньерчех ухх шерарча кIи 16 миллион гарита пунт яхалчай Ростовски реализационно-перевалочни базе. ХIинцале а ухказа Москве, Ленинграде, кхыча городашка дIаяхьийтай цIендаьча кIи 12 миллион соьгIа пунт.

Сурта тIа: «Урал» яха теплоход Iодоассадеш латт Ростовски ялат хьаийдеча пункте.

В. Турбина сурт. ТАСС фотохроника.

БУРУВ ТОХАРА РЕКОРД

ЛЕНИНОГОРСК. (Татарски АССР). 21 октябрь. (ТАСС-а корр.). Селхан «Татбурнефть» треста цхьоалагIча контора Прохоров Владимир керте латтача бурув деттача бригада юкъера кIоаргал долча скважина бурув тохара рекорд отталей. АргIанарча скважина 98 сахьата — нормал кхоаза сихагIа бурув теха яьлар бригада. Цхьан станока-бетта коммерчески сухал 8.486 метр дизар. Цхьа бутти аз бутти хьалха «Куйбышевнефтеразведка» треста И. Сенетова мастер волча бригада оттаь хиннача рекордал 413 метр дукхагIа бурув тоьхад Прохоров Владимира бригада. Керда Ерригсовзаш рекорд Октябра 47 шу дизара хетаю бурув деттараша.

БОКИХА ПАЙДА

ОРЕНБУРГ. (ТАСС-а корреспондент). Пачхьалкхен амбарашка 128 эзар пуне гречиха чутессай оренбургски колхозашеи совхозашеи. Оттальча планал дукха а дукхагIа да из.

Ха а хоьш из культура кхиаро боахамашта бокиха пайда лу. Масала, Новосергиевски производственни управлене «Дружба» яхача колхозо 195 гектара тIа дIаяйнияр гречиха (соахкарчул шоаза дукхагIа хIара гектаро пимшна бIаь сом цIена пайда баьхар пуиах совхоза.

СИЙЛЕН ДЕННА ХЕТАЯЬ

МОСКВА, 21 октябрь. (ТАСС-а корр.). Белград немецко-фашистски захватчиках мукъаьккха 20 шу дизара хетаяь Москверча общественноста собрани хилар селхан М. В. Фрунзе цIерагча Советски Эскаре Краснознаменни Центральни ЦIагIа Советски Эскарей ТIема-Форда Флотен викалаша цхьана.

Президиуме — КПСС Центральни ревизионни комиссе председатель Н. А. Муравьева, СССР оборона министра заместитель, СССР ТIема-Форда флота главнокомандующи С. Г. Горшков, Советски Эскарей ТIема-Форда Флотен Керттерча политически управлене начальника заместитель инарал-полковник М. Х. Калашник, Советски Союза маршалаш А. И. Еременко, В. Д. Соколовский, бронетанковой бIуний Керттера маршал П. А. Ротмистров, артиллерe Керттера маршал Н. Н. Воронов, авиаце Керттера маршал А. Е. Голованов, КПСС МГК секретарь Р. Ф. Дементьева, партийни, советски, общественни организацей викалаш, Советски Союза Турпалаши Социалистически Къахьегама Турпалаши. Иштта укхаза бар СССР-ера Югославе Социалистически Федеративни Республика посол Цветин Миятович, югославски посольства болхлой.

Собрани це хьаеллаш, Моссовета исполкома председатела заместитела А. В. Рабинина Iойийшар города Белграда юхе авиационни катастрофа хилар бахьан долаш байнача, Советски Союза Маршал С. С. Бирюзов керте лаьтача советски тIема делегаце а самолета экипажа а членаш списки. ВIашагIкхийттараша цхьан минута йист ца хулаш, уретта латтарца сий деш дагалаьцар байнараш.

Белград немецко-фашистски захватчиках мукъаьккха 20 шу дизара хьакъехьа доклад йир инарал-полковника А. С. Желтова.

Собрание дакъа доацаш хиннараша чIоагIа уйла тIаьдийта ладийгIар СССР-ерча СФРЮ посольствоерча тIема атташе полковника Р. Эрцега даьча къамаьлага. Югославски халкъа, пул гераашцарча накъай цIерах цо кодам бир советски тIема делегаце членаш трагически бовраh, моаршал делар вежарашха волча советски халкъаги цул сийлахьа тIемахошкеи, коммунизм хьалъеча керда толамаш доахалда аьнна ловца баьккхар царна.

* * *

БЕЛГРАД, 21 октябрь. (ТАСС). Югославски столица немецко-фашистски оккупантох мукъаьккха 20 шу дизара хетаяь Белграда скупщина торжественни заседани хилар селхан. Торжественни заседане бар СФРЮ президент Иосип Броз Титос кхыбола югославски кулгалхойи. Хьаьшийча юкъе — город мукъаьккха 20 шу дизарца дувзаденна укхаза баьхка авиаце Маршал В. А. Судец керте лаьттача советски тIема делегаце членаш.

Заседани дIайолалуча юхье цита хиннараша минута йист ца хулаш латтарца сий деш дагалоацар Белград мукъайоаккхаш баьча тIем тIа байна тIемахой а хIаьта иштта селхан авиационни катастрофа хинна советски тIема делегаце членаши летчикаши а. Цул тIехьагIа къамаьл де дош дийцар СФРЮ халкъа оборона гIулакхашта волча пачхьалкхен секретара Иван Гошняка. Югославски халкъа цIерах чIоагIа кодам бир цо укхаза цхьей лезде Советски Союзера боагIаш хинна хьаьший трагически боврца дувзаденна.

Тхона, аьлар дIахо оратора, цIеникха а бицлургбац хьалхагIа Москвана, Волгограда, Ленинграда, Курска юхе тIом лаьтача хана а санна укхаза, Белграде, югославски лаьтта фашистски агрессор легаль а цунна йийтта а бола советски тIемахой. СССР халкъий паргIато бахьан долаш лета Советски Эскар кхыча халкъий паргIато бахьан долаш а лётад. Денaлерча тохкамашка, белгалдаьккхар И. Гошняка, хьахиита а зийна я, цхьана Iоъахийтача цIийца вIашагIхеттадена за тахан деррига дунен машара гIулакхага эттa латта вай мехкашкарча халкъий а Советски Союзеи Югославеи Гераашцарча Накъий а ленаlера вошали деттагIали.

Цул тIехьагIа къамаьл дир советски делегаце кулгалхочо авиаце Маршала В. А. Судеца. КПСС ЦК, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, Советски правительства, дерригача советски халкъа цIерах цо вежарашха моаршал а делар, дет тIара лоина а баьккхар югославски тIемахоштен СФРЮ халкъан Белград мукъаьнакка 20 шу дизарца дувзаденна.

СССР-ен Югославен халкъаш, аьлар оратора, шоай истори хьалхадеча дена массаза а цхьана хинад юкъарча моастагIашта духьала лоаттабеча къовсаме. Эгара йоккхагIа йола халонаш кхьачар советски югославски халкъий даькъа шоллагIа дунен тIом лаьттача шерашка. Шоашта нийсса цхьа доацаш дар вай халкъаша тIадахийта пишакхи царна хинна дертвашш, шийна нийсса кхы доацаш дар Советски Эскарен Югославе халкъа-хортамукъален эскарен тIемахой къонахчали турпалали. Дукхьал цунца белгалйоал вай кетаденний йоал, немецко-фашистски кхыбелеи захватчикаш бохабара юкъе вай мехкаша лаьна дакъа.

Заседани чакхъяьнначул тIехьагIа СФРЮ президента Титос къамаьл дир советски тIема делегаце членашцеи Белграда кхыча хьашташцеи.

ПРЕЗИДЕНТА ТИТОС ТIАИЙЦА СОВЕТСКИ ДЕЛЕГАЦЕШ

БЕЛГРАД, 21 октябрь. (ТАСС). Тахан укхаза СФРЮ президента, СКЮ Генеральни секретара Иосип Броз Титос тIаийцар авиационни катастрофа хилар бахьан долаш байнача советски тIема делегаце членаштеи самолета летчикаштеи шоай тIеххьара декхар дIадален цар декъий Москве дIадахьей Белграде ена советски делегаци а хIаьта иштта югославски столица мукъаьккха 20 шу дизар деза укхаза ена советски тIема делегаци а. Хьалхарча делегацена керте латт Советски Эскарей ТIема-Форда Флотен Керттера политически управлене начальник эскара инарал А. А. Епишев, шоллагIчоа керте — авиаце Маршал В. А. Судец. Цунца бар СФРЮ-рча СССР гIулакхашта хана поверенни вола К. И. Александрови советски тIема атташе полковник В. К. Тарасевича.

Сахьат гаргга ха йоаккхаш хеттагIленца къамаьл деча хана, президента Титос югославски халкъа цIерах а шийгара а чIоагIа хала а хеташ кодам бир Белград мукъайоаккха 20 шу дизар дездеча йоагIаш хиннача советски тIема делегаце членаш а самолета летчикаш а трагически боврца дувзаденна.

Президента Титос эскара инарала А. А. Епишевга дIаелар авиационни катастрофа хиннача вейнача Советски Союза Маршала С. С. Бирюзова посмертно енна Югославе Халкъа Турпала орден.

Цул тIехьагIа СФРЮ президента Югославе Халкъа Турпала орден Маршала В. А. Судеца а ТIема Байракха орден эскара инарала А. А. Епишева а дIаелар юкъарча моастагIчунца лоаттабеча къовсаме гIалаьмате дикача кхетамца команда ярах турпалаь гойтарах, хIаьта иштта СССР-ен СФРЮ-и Гераашцарча Накъашта юкъера доттагIалеи гIулакхаш дегIаккхуларен чIоагIларен даькъе заслугаш хиларах.

ТIема Байракх яха югославски орденаш еннай иштта Белград мукъаьнакка 20 шу дизарца дувзаденна цхьей деза бахкача советски тIема делегаце членашта эскара инарала А. И. Белобородовеи инарал-лейтенанта В. И. Давиденкове юкъарча моастагIчоа духьала лоаттабаьча къовсаме къоьстта найра латарах, шоай са ца кхоаеш хиларх, хьалкъална команда ярах, хIаьта иштта СССР-ен СФРЮ-и Гераашцарча Накъашта юкъера доттагIалеи гIулакхаш дегIаккхуларен чIоагIларен гIулакха заслугаш хиларах.

Белграде йола советски делегацеш тахане а тIаийцар СФРЮ Халкъа оборона гIулакхашта волча пачхьалкхен секретара Иван Гошняка.

БЕЛГРАДЕРА ТАЬЗЕТ

БЕЛГРАД, 21 октябрь. (ТАСС). Югославски столица лежха Iаьрж делла я. Белградерa ерригача Югославен бахама нахага йоккха гIайгIа хьахьай Маршал С. С. Бирюзов керте лаьтта советски тIема делегаце членаши самолета летчикаши трагически бовр бахьан долаш.

Iаьрж делль арадаьннад тахана югославски газеташ. Халахеташ кодабеши СФРЮ президента, СКЮ генеральни секретара Иосип Броз Титос, Союзни скупщина председатела Э. Карделя, халкъа оборона гIулакхашта волча пачхьалкхен секретара И. Гошняка, кхыболча югославски кулгалхоша Москве яхьийтача телеграммай тексташ тела техай «Борба», «Политика» яхача газеташ. Газеташ тIа даьккхай байнарий портреташ, цар биографеш. Маршала С. С. Бирюзовацеи инарал-полковника В. И. Ждановцеи хиннача гIулакхий дешай югославски гражданашта дагалоагIараш.

Селхан сарахьа советски посольстве а баха, из да ца деза во дарах чIоагIа кодам бир халкъа оборона гIулакхашта волча пачхьалкхен секретара И. Гошняка, халкъа-хортамукъален тIема къовсамхой объединеней Союза генеральни секретара И. Божичевича, Югославе коммунистий Союза Белградски городской комитета секретара Д. Станоевича, Югославе къахьегама халкъа Социалистически союза Белградски городской комитета председатела Б. Пешича, кхыболча официальни наха.

Столицера дукха нах ухар селхан СССР посольстве траурни книжкана юкъе шоаита чIоагIа халахеташ нахал беши йола зенаш лаьхар духьа.

ГIАДВУГА ИТОГАШ

Сийлахь-боккхача Октябрьски социалистически революцна 47 шу дузача дийна наьпа бахара яхе баьнача промышленноста болхлоша тIеххьдачашъьай 1964-ча шера кхоалагIча кварталии ийс беттеи план. Цу хьакъехьа хоам бу СССР Министрий Советарча Центральни статистически управлене.

Соахка ухх хана хинначунна ийсдеча ухх шера 9 бетта 7 процент дегIаденнад промышленни продукци арахецилга.

Цунца цхьана химически промышленноста продукци йоаниххилга 15 процент, Iаьржои бос болчи металлурге продукци — 8 процент, электроэнерги йоаниххилга — 12 процент, топливни промышленноста — 7 процентаи машиностроении металлобработки продукци йоаниххилга 10 процентаи дегIаденнад.

ДукхагIа долча лоаркIамегIарча тайпай валови продукци арахецара ийс бетта план кхоачашъяьй дерригача союзни республикашеи совнархозашеи.

СССР ЦСУ хоам бу, оахана ухх хана хинначул ухх шера дукхагIа арахийцай продукци: минеральни удобренеш—4 миллион тонн, серни кислота — 602 эзар тонн, автомобильни лоарьшнаш — 1,5 миллион, чан — 2,8 миллион тонн, болат — 3,5 миллион тонн, прокат—3,1 миллион тонн. Соахка ийс бетта даьккхачул 13,4 миллион тонн дукхагIа нахидаьтта даьккхад ухх шера.

ДегIаденнад бахача нахь эша товараш арахецилга а. СССР-а ЦСУ белгалдоаних, ийс бетта хлопчатобумажни, зипа, лыжни кIадаш соахкарчул 211 миллион квадратни метр дукхагIа арахийцад. ТIоарена мога гIирс хьаболга 8,6 миллион пар дегIаденнад, цIоначе шуний продукци арахецилга — 393 эзар тонн, шекар-песок — 852 эзар тонн, консерваш 726 миллион банка дукхагIа хьаьй.

Къахьегама оасарле, хоам бу СССР-а ЦСУ, соахка цу хана хинначунца ийсдича ухх шера 9 бетта 4 процент лакхъенний. Цу юкъагIа продукцега дIалодар лоадаре чотах планал соьгIа 300 миллион сом ахча кходаьд. Иштта дегIаенай промышленносте накопленеш.

Промышленность бIарчча хьанийцача заданеш тIехкхоачашъьяьй а, хоина тIа йоагIа [illegible] цхьайолча моттигашка оал шорта новиаду керда хьаь производственни мощностий болх бо йолийийтар, кхоачашъьа продукци арахецара, къахьегама оасарле лакхъяра, цунга дIадалар лохдара [illegible] продукци дика хилийтара [illegible]. Цунца цхьана оахана ухх хана кхинначул кIеззигагIа а хIанз план кхоачашъьа ца яь предприятеш.

Ийс бетта хьалха боахаме юкъейихьай 2 миллион гаргга изобретенеш рационализаторски предложенеш: уж юкъейихьаярах хьабаьнна пайда 1,2 миллиард сом гаргга ба.

(ТАСС).

«СЕРДАЛО»

Советски Союза городашка гIолла. Таллин «Эстония» яха театр. В. Горбунова сурт. ТАСС фотохроника.

ГЕКТАРА ТIАРА — 100 ЦЕНТНЕР ХЬАЖКIАШ

Первашнача кубански механизатора В. Первицке хьийхача кердача технологех хьалхенаьй оаха укх шера ялатийна лаьрхIа йола хьажкIаш. Вай механизатор мара воацача тха звенос дехкар тIайнар 200 гектарах хIаране тIа 60 центнер хьажкIаш хьалхдее. Култаца болх ца беш юкхьанца дена деррига гIулакх механизмашца дир оаха хьажкIашта. ХIаьта уж чуяцилга а вIаштIехьдаьккхал оаха механизировании хургдолаш. Цу гIулакхо торо хилийтай тхона хьувкъам кхебара дIадодар дика лохде.

76—80 центнер фуалъяьха хьажкIаш хул хиш дехкача лаьттара оаха чуяхьараш. ХIаьта хий дехкаш доацача лаьтта хIара гектара тIара 80—85 центнер хьувкъам чубехаб оаха.

Култашца болх беш хьалхеяьрел массехказа дарегIа я тха звено кхеаь хьажкIаш. Мишта вIаштIехьдаьлар тха тIайнна лехкараш тIехкхоачашде, юкъера лаьрхIача 200 гектарах хIаране тIа 75 центнер фуалъдьа хьажкIаш хьалхдее? Соахка гурахьа дена тIагIертта къахьийгар хьажкIаш кхеира тха звено членаша: Умархаджиев Земис, Яндаров Iумара, Ахаев Рамзана.

Соахка гурахьа яхар оаха тхоай участок, Махка а баькха, дискованаи а ях тоадир лаьтта. ХIара гектара тIа 10—12 тонн кхоачийташ ширдаьнна кхо дидлар. Элашка дIаоттадаь кхай тIа латташе а дехкадалийтар из. ВIаьсти гарга гIертача дIадоар-жадир. Цхьанхха сахьат ха ца туллийташ дIакъайлар лаьттан-нара тIоадал. Цхьан дийнахьа даьлар тхо махка баьнкха. Шозза баьккхар оаха махка.

Лаьтта дIоахделча дIайнйра хьажкIаш. ЛоархIаме дар квадраташ нийса хургйолаш хьажкIаш дIаер. Оаха деррига таркам тIабахийтар цу гIулакха. ХьажкIаш тIаьлча холуш дар деррига кхай тIа квадраташ нийса хиннадга, паргIатта обработка е йиш яр хьажкIашта.

106 гектара тIа дIайийнача хьажкIашта шоана дай дилар, ишта минеральни удобренеш тайсар оаха. Гектара тIа, хиш дехкача лаьтта цаI эхи, воих лаьтта пхиъ эхи центнер минеральни удобренеш тайсар. Хьувкъам дарегIа хьалхкхебара дика накъадаьлар тхона массехк обработка къаьста а да еш, цхьана яр.

Хьалххень бащха-дика хьажкIаш сиха а вIалла йоа ца еш а чуяцилга дика вIаштIехьдаьккхар тха звенос. Цхьатарра кхай тIа араьлар «ККХ-3» яха йиъ комбайн. Хьалхарча дийнахьа дена дика хьокхамаш доахаш къахьега болабелар комбайнераш Мадаев Хьумид, Седаев Бахьаудин, Тахаев Рамзан, Хайдаев Юнид. Шарах хьакха езар 3,5 гектар мара йоацача пхийна гектар хьажкIаш хьакха вIаштIехьдоал царех хIаране. Дика къахьег лафеташца хьажкIаш дIакхуьдьача трактористаша. Дийнахьа 10—12 рейс ю царех хIаране. Дукха хьажкIаш йисалц тха хIанчул тIехьагIа чуяца езаш.

ТIадоагIача шера хургболча хьувкъама лара йоллаш а да тхо хIана. 1965 шера бархI сагах латтача тха звенос 700 гектара тIа хьалхкеергья юрта боахама культураш. ДIадийна доалаш латт тхо 400 гектар гурахьа дув алаш. Аьда лаьккхаз 500 гектар лаьтта. Укх шерачул а дукхагIа хьажкIаш хьалхдее лархI оаха тIадоагIача шера.

Б. МАТАЕВ,
Урас-Мартана производственни Управлене «Лермонтовски» совхоза цхьоалагIча отделене звеньевой.

КЪАХЬЕГАМХОШТА САЛОIАМ БАРА

...Сайре. Юрта юкъера хьакол гIалгIай халкъа ашара оаз. Сунженски районерча Галашкарча культура ЦIагIара агитбригада коллектив я из керда программа кийчъеш.

Укх тIеххьарча хана вIашагIъеллай культура ЦIагIа драматически коллектив. Цу чу воагIа юрта интеллигенцех, колхозхоех волга ворхI саг. ХIана из коллектива «Сагацара безам» яха спектакль кийчъеш я.

Шера йоача баянистий курсашка Грозне дийша а хийша вIаьвенав баянист Валынский Михаил Михайлович. ЧIоагIа дукха бола цунна шиш болх, из гуш да духхьал баяниста болх барах кхоачам а ца беш, цо ше а художественни самодеятельносте хьамаре дакъа лацарах.

Ишта хьинаре дакъа лоац дукха хана дена художественни самодеятельносте йолча Мархиева Тамарас, Галашкарча цхьайтта шерарча школа йоккхагIа йолча пионервожате Анешкина Тамарас. Нагахьа сайна Мархиевас пайдар дика лекхе, халхара. ашара дукха цул тIехьаюсаш яц Анешкина Тамара. ХIана художественни самодеятельноста репертуаре да тайп-тайпарча халкъий иллеш, халхараш. Къаьстта дукха деза бахархошта культура ЦIен художественни самодеятельноста деш вола пайнахь кадай халхараш.

Тхо Галашкарча культура ЦIагIа кхаьчача хана, хIаьта ремонт а ях — басарашца, кIирашца тоаяь даьннадар культура ЦIа. Тхозаш хаттар кхатилла дахча. Шо тхоца къамаьл деш культура ЦIен директора нов. Халдыкароев Заудиня дийцар: оалашкара дена тоабергба оаха укх шера культура ЦIен болх. Тхоай низ ца кхобеш къахьегарга оаха къахьегамхой бокъонца йола салоIа мотт тиг культура ЦIа хилийтара. Из де тха деррига кхоачамаш да. Дукха ха йоаццаш балха хьаийцав инструктор-массовик Мейриев Султан. Из а во художественни самодеятельность дукха езаш.

Р. МУЦОЛЬГОВА.

ТIехьадуса боахамаш хила йиш яц!

КОЛХОЗА НОВКЪОСТАЛ ЭШ

Ши шу мара дац Сунженски производственни управленена чуйоагIаш доалашкара кхо колхоз хинна: «Дружба», «Заря», Орджоникидзе колхозаш. Цу хагийча боахамий вIаштIехьдалацар лаккхара культура а йолаш къахьегилга. Цудухьа уж кхеккхе колхоз вIашагIа а теха Орджоникидзе цIерах цхьа колхоз йир царех. Цунга хьежжа алсам а хьина 22 трактора дIакхаьчар колхоза тракторни пара, кIезиг-дукха тIакхийтар оахаш дола лаьтта. Цхьабакъда, цу кхаь колхозах цхьа колхоз хинна дукха ха яьалехьа цу боахамгара дIа а даьккха лоадахарча боахамашта дIаделар цхьадола лаьтта. Из бахьан долаш 400 гектар соигIа мара оахаш дола лаьтта дисандар колхозага, из а 6Iаь километр гаьна йоккхачех юкъерчех Ачалкхешта юкъе дар.

Лоамашкара кхо колхоз вIашагIа а теха цхьа колхоз ярах хеталуш дар юртбоахама техникан, оахаш дехча лаьттах оасаргIа пайда эцара, дукхагIа беркат хьадаргдолча тайпара колхозхоша къахьегара чотах из боахам рентабельни бе йиш хург йий, аьнна. Цхьабакъда, хийттар хиланзар.

Шерра-шера дикка дехлар дIатIахьерчар Орджоникидзе цIерахча колхозах.

ХIанад из ишта?

Цу хаттара дIаьхха жоп дала хала да. Лоаццача хана кхоъ председатель, 6 — 7 тракторни бригадай бригадир хувцавеннав колхозе. ХIаьта кхайола юкъерчех лохерчех звенора нидраш нел дукха хувцаенний-м вIалла дуяца а дезац. Из бахьан долаш овсалчча хул колхозе, хьалхагIа дийнача гIалатаьшта боахама кулгалхой бехктокхамо хулга лохлу.

Укх тайпара масал доаладергда вай. Колхозерча 22 трактора 1959 — 1961 шерашка мара арахецанза йола пхи трактор латхалаш хьальха йоха а яьккхоаллена кIалха латт. Ишта, цу хьала тIа а йолаш пита латт 1959 шера арахийца СК-3 яха пхьа комбайн а.

Мишта хIадах ийтай из селлара техника? Цкъа хьалдагIа «со-из сенах хоа из», аьлча саина, баламащ я яз, цу хаттара укх тайпара жоп делар трактории бригада бригадира нов. Галдарова: «Со бригадирадда болх беш вола-м цхьа бутт а бац. Со болх бе воалуча хана хIана санна латташ яр уж пхи трактори комбайни. Уж да хьанийца а яц».

Из техника-м яхьиеттел колхоза председатела нов. Тангиева а ийцалц хьа. Из болх беш вола я алх бутт мара бац. Цу тайпара, техника во лелаяра, йохаяра бехке вар лаха атта дац хIана колхозе. Цхьабакъда, цу деша бехказа вала йиш яц колхозе техника йоакхо мишта ю ца хьожаш Iийна Сунженски производственни управлене керттера инженер.

Юкъ-юкъе мара кхашкара балхаш деш яц юхейнса техника а. «Болхаш-боагIаш бола шоферанш сеца а беш, царна хьеста а луш, цар дехча мара трактора чудоттта доагор доацаш хул тхо дукхахаза а», — яхаш каладаш ба механизатораш.

Корта белаш цхьаккха а новкъостал деш бац колхоза Сунженски производственни управлене специалисташи кулгалхойи. Боахам хьавзача хана, эшшаш дола новкъостал а дерга, функагIа даь а колхоз хьалха а йоалхаргья яхадар сога производственни управлене, йоах колхоза председатела нов. Тангиева, цхьабакъда, цунах, духхьала даьсса дош мара, кхы хIама хиннадац.

Цкъаза производственни управлене деча «новкъосталахи», «хьехамех» колхоза деккха ве доалаш моттигаш а нийсалу:

Масала, дахача Iай йохьайир тха 200 гектара тIа оаха гурахьа дIайийна хинна культураш. Ший торонта хьежжа, из лаьтта юха аха а хьа, хIа аьнна ха хьотташехьа гидуаргаш дIае социалир колхоза правлене. Кхоачамхилал дIаде цу культура ти а дар колхозага. Цхьабакъда, из гIулакх вIалла хьесапаца доацашехьа а, цу ши бIаь гектар лаьтта горох дIае колхоз декхарийла йир производственни управленерча новкъосташа. ДIаде гороха фу а дацар колхозага. 10 эзар сом соигIа ахча а дахийта ийца арахьара тIада дийзар из фу.

Горох дIайийначул тIехьагIа, хIа аьнна из хьатIайоалашехьа а производственни управленера керда приказ кхаьчар дохьажа молхаш а теха оасар дIадаккха кхай тIара, аьнна. Производственни управлене аьнначча тайпара, ший ханнахьа из болх бир колхозо. Цхьабакъда, оасарца цхьана хIадак хилар хьатIаIаьелла горох а. Ала доза, управлене специалисташа а колхоза специалисташа а вIалла бокъе йоацача тайпара тесса дитар из лоархIамера гIулакх: вIалла опыт йоацаш болча, де дезачех дика кхеташ боацача колхозхоша байтар из болх.

Кхы цIаьхха а юхаеца дийзар лаьтта, юха дIаде дийзар из, хIанз-м юхханца колхозо лайрхIача тайпара гидуаргаш дIайийра цига, диагIа йола ха тилар. ХIана уж гидуаргаш чуяцаш латт колхозе, хIара гектара тIара 4—5 центнер мара ца йоалаш ясале хиннай уж.

Колхозо лайрхIача тайпара ханнахьа гидуаргаш дIа ца ер бахьан долаш мел дукха зе хилар колхоза! Ишта а боахама ясала йолча колхоза цхьанхха а гIулахх доацаш иттаж эзараш сомаш ве хийтар.

Ший боахамах пайда а боалаш из хилийтара дукха хIамаш хуца деза хIана колхозе. Эттара хьалха дикка дарсдоацар да колхоза производственни гIулаккхаш кIоаргга дайза а дайза, республика юртбоахама продукташ кхарел кийчъарел министерство а производственни управлене а специалисташа кулгие дерттIа новкъостал деза, уж каст-касте цу боахама хуга.

Кхашкара балхаш хьадалдача хана колхоза центральни усадьбера 100 километр гаьнарча кхашка дIахгуле еса хул ерригга юртбоахама техника. Кул совнагIа хIара дешна колхозхой цига дIахгула а лаьрхIа каршам хьежае еса. Хьесаеца дий из? ПайданагIа хургдар, балха хана уж массара а цига бахаргбалаш, механизаторанштел полеводацтел кхалнтарча станашка эшшаш дола хьалаш хьахча, техника дIауттае цига моттигаш къайича. Из диса дIа-хьа ухилга дIа а даргдар, техника ду балкаш оасаргIа а хургдар.

Лер тIа а дьакка бокъецна порадок оттае еза механизаторанштел полеводаштел цар хьайгача хьих техача ньахий гIулакха. Цо совбаккхаргба наьха къахьегамцара безам. Ишта кхы дукхха а да колхоза сихха къоастадаза дарговаш гIулаккхаш. Уж гIулакхаш къоастадара колхоза новкъостал де деза республика юртбоахама продукташ кхарел кийчъарел министерства а производственни управлене а. Цхьанна тайпара а тIехьадаха йиш йолаш гIулаккхаш дац уж.

Н. КУПЛЕВАЦКИЯ,
«Сельхозтехника» республикански объединене воаккагIа вола инженер.

О. КОДЗОЕВ,
сменерр.

ТОАЛУШ ЛАТТ БОАХАМ

Дукхача шерашка дена тIехьаюсаш хиннай «Ермоловский» оалхазарий совхоз. Геттара дукка оалхазараш доацца, хьайбай продукташ кIезига кхарца, алаташ оа хиларца хIара шерра шера дукхагIа хулар из. Кхоачамбелаш да укх тIеххьарча 5 шера совхозо 900 эзар сом пайчахьалххенна зе даь аьлча. Цул керттера бахьан дар къахьегии во вIаштIехьбаккхар, производства ерригача участкашта кулгалдераш квалифицированни тах ца хилар.

ТIехьадусгга дIадаккхара йола мероприятеш оттаеш эггара хьалха дешагIа кийчъенна йолча кадрашца кулгалдар чIоагIде лаьрхIар совхоза партийни организаци администраци. Масала, хийцар отделеней управляющеш. ШоллагIча отделене управляющи хиннача нов. Абрамова когаметта вахийтар къона, декал вола специалист И. Мурадов. нов. Цикмаев управляющи хиннача цхьоалагIча отделене хьожанир производства дика организатор нов. Солянцев. Оалхазараш лелдечарна, шурий - товарни фермашкара, кхашкарча балхашкара цхьабола бригадираш хийцаб. Юкъерча звенех йолча кулгалхошца бе болабир кхетанен организаторски болх. Каст-каста вIашагIбеттаху, опыт дIа-юха яц, специалисташкара хьехам эц цар. Дика тоабаьб шоллагIча отделене шурий - товарни ферма болх Абдулазиева Маликас. Ферме дукхагIа хилар производстве дикагIбараш, чIоагIа дакхделар шура йоакхилга. ХIаьта Бадырова Яхас кулгалдеча Iаьсий лехадерий бригадано коммунистически къахьегама бригада яхь цIи яннай.

Дукха ха йоаццаш сентабрь бетта шура йоакхилга алсамдаьккхарах Грозненски производственни управленен партиоком кадара кара тела ЦIе байрахк еннай совхоза. Хьайбаш лелдечарча кердача кулгалхой хьинарах хьахиннад царех дукхагIдараш. ДикагIйолча кадрашца производство чIоагIъеш санна къаьстта специалисташкара а дехаш къаьнача кадрашкара болх тоабелга а хьадийхад совхоза партбюрос дирекцеи. Хьалха дукъа белаш тIа ца болаш болх бора керттерча зоотехника нов. Даусовеи керттерча ветврача нов. Карадушаев. Шоай болх тоабелга чIоагIа хьадийхар царгара. Птичникашеи фермашкеи хила, оалхазарашш хьайбаши лелахерашта дикагIа новкъостал де, профилактически болх бо болабелар керттера специалисташ. ЧIоагIа лохделар оалхазараш, вагий доалаш довга. Фуаш гулдара шера плана 9 бетта кхоачашйир совхозо.

Кердача кадрех хувцаш хьоабе боагIа гаража заведующи нов. Сапарбиева бола. Деррига а кердъ хьале дезача хьала тIа йолаш хьайицар цо гараж. Шоферашта юкъе дисциплина ео яр. ТIахьожам боацаш доал ца деши бола бора техникo. Из бахьан долаш верригаш тхьаъ саг мара вIахьача цу дIамихача коллективо а дохха зе лора.

Ше балха хьа ме ве а дисциплина чIоагIъе волавелар Сапарбиев Овала. Машинаш дIадахара юха чуяран график оттайир, нарга дертIа болх бейтара, доагор дIададийтара чIахьожам оттабир. Керттердар дисциплина тоа а я техника кхом бош лелае, пачкахьаллихех ахчал лоархIам бе Iомабалара тIаберзабора из уж. ДIадахача шерашка ерригга капитальни ремонт заводашка машинаш дIа а кхуалаш бора. Геттара дукха ахча дIадоалаш дар из гIулакх. ХIанз шофераша шоаш шоай низаца ю ремонт.

Дукха гIулакхаш да даьннад. Бакъда, деррига боахамий доакъошта Грозненски производственни управлене а республика кхача боахамашта нийсса а рентабельни а хинна укх шерре тешам болаш дIаеттара де дезаш дукха-м дисаь. Оалхазарашт хьайбашта дола доакъар хIара шерра шера планах оттаяьнчул дукха хьакха дезагIа хилар ду цу гIулакха дола керттера бахьан. Укхаза ишта керттерчарех цаI да цхьабелча кулгалхоша дерттIа шоай болх вIаштIехьа ца баккхар. Дукха совлениь расходаш ю. Хьабоалаш пайда а боалаш каст-каста техникага болх байт, транспорт яьсса дIа-юха дехи. Фиг болча хьувкъама план кхоачашъяьац укх шера. Продукцега дIадоачаш деррига чулаьцача боахама рентабельносте чIоагIа эшам беш хургда из. Къаьстта керттерча агронома нов. Кузнецова а бохийташ механизаторашеи кхашка балхаш деча кхычара шоай деррига низ тIабахийта беза совхоза хIара гектар лаьттах дикагIа пайда эцарца тIадоагIача шера лакха хьувкъам чуяцара лара йоллара, гIожен шоаш, ишта концентрированни доакъарий мах чIоагIа лохбелара гIулакхашта.

Деррига чулоацаш аьча балхаш нийса дIадолаза совхозе. Хьалхарча толамаша хоадамболаш хьахьенхах дах-вах шу хьаьха из хиннача тайпара хьалха дахача боахамий мутIарех дIаоттаргйолаш совхоз тIехьайисар хIадакхара ерригга торонаш уххаза хилар.

А. КУНИЕВ.

Колхозхойи совхозий болхлойи! Цахаддаш вахаре кхоачашъе къахьегамцара безам совбаккхара ленински принцип! Ерригга колхозаши совхозаши рентабельно болх беш хилийта!

(КПСС ЦК ТIаьхехамашкара).

РОССИЙСКИ ФЕДЕРАЦЕ ПРОМЫШЛЕННОСТЬ ДЕГIАЛР

Ший хоама тIа РСФСР-а Министрий Советерча Центральни статистически управлене бейгалдоалах, сийлаь - боккхача Октябра 47 шу дизара накъа бехара яхье баьнача Российски Федераце промышленноста болхлоша тIехкхоачашъяьй 1964 шера кхоалагIча кварталеи нийс беттеи план. ДеархIамегIара яалеи арахецара кхоалагIча кварталеи нийс беттеи планаш кхоачашъяьй ерригача совнархозаши.

Промышленни производства боарам соахка укх хана хинначул 6 процент лакхбеннаб. Цу даьккхе химически промышленноста продукци йоаккхилга 15 процент дегIаденад, IаьржачеI бос болчеи металлурге — 8 процент, электроэнерги йоаккхилга — 11 процент, топливни промышленноста продукци арахецилга — 8 процент, машиностроенеи металлообработкай — 9 процент, гIишлей материалий — 9 процент.

РСФСР-а ЦСУ хоама тIа доах, соахкарчул укх шера 9 бетта 2,3 миллион тонн дегIаденад минеральни удобренеш арахецилга, синтетически смолаи пластически массеи — 70,8 эзар тонн, искусственни синтетически хьесаш — 34,1 эзар тонн, чон — 1,3 миллион тонн, болат — 1,9 миллион тонн, прокат — 1,7 миллион тонн. Мехкдаьтта дойккхилга 11,6 миллион тонн дегIаденад, газ — 6,6 миллиард кубически метр, хIора — 8,6 миллион тонн, электроэнерги — 19,7 миллиард киловатт-сахьат. Химически оборудовани арахецилга 29,3 миллион сом дегIаденад. Ишта дегIаденад бахача нахa эша товараш арахецилга а. Къахьегама оасарле лаккъарем продукцега дIадодар лекхарем план тIеккхоачашъяьй промышленносте.

РСФСР-а ЦСУ хоама тIа белгал из дакхьара бIарча хьайцача промышленносте план толаме кхоачашъярна цхьана цхьайолча предприятешна кхоачашъяц къахьегама оасарле лакхъяра, продукцега дIадодар лохдара, накоплени Iоагра йола задамеш, мела лаладу хьалхьь хьинача производственни мощностех бизза пайда эцилга, арахеца продукци дика хулийтилга.

(ТАСС).

ХЬАЛХА БОАГIАРАШ

Наьхъий организацей балхашка дукхагIа хана керттера дакъа дIалоац экономика дешаша — ахчеи материальни рузкъаши кхом а беш дIаахийтара, производстве ерригга резерваш хьагучахара, балхашка дIадодар лохдара, кхидараш. ХIаьта ишта уйла е еаш я организационни технически мероприятей комплекса чотах боккха экономически пайда бе вIаштIехьдаьннача республика цхьадолча боахамий пайданера опыт а.

Цу боахамех лархIа мегаргIолаш я № 918 йола наьъкъа участок. Сийлаь - боккхача Октябра 47 шу дизара сийленца наьъкъа яха лерхIаш къахьегама доккхий толамаш даьхад цу участка коллективо. Республика наьъкъий организацешта укхе ремонт яра балхий шера план эггара хьалха кхоачашйир цо. Шера планах 263,3 эзар сом дала деза нийс бетта 276,6 эзар сом делар цо пачхалпалхена, вешта аьлча 105,1 процент кхоачашъяьй шера план. Алапе фондах 3 эзар сом кходе, балхашка дIахозар 17 процент лохде, къахьегама оасарле 29,5 процент лакхъе вIаштIехьдаьннад цун. Социалистически яхье ерригача коллективо хилза даьъа хацараш участка начальника Д. Н. Дегтерева, керттерча инженера В. И. Шестеркина производства процесс дика вIаштIехьа а йоаккхаш нахадаш машиналка болх байтарах даьлад уж доккхий толамаш. Къахьегама доккхийча толамашца белгалбаьлар трактористаш М. Т. Зелинский, В. М. Коробов, автогрейдерист Ф. С. Михальцев, наьъкъа мастер А. И. Шопелевва, кхыбараш.

Воккхача лоархIаме хилар болх шин сменага баккхар. Из бахьан долаш машинийн оборудованеи балха оасарле чIоагIа дегIаера. Цу дерригенца ремонт яра балхий шера план 9 бетта кхоачашъе тархалийтар № 918 йолча наьъкъий участко коллектива.

Цу методах болх бе болаелар Нохч - ГIалгIай АССР наьъкъий управлене дукха участкаш. Царех я массаза а шоай планаш тIехкхоачашъярца дIалийза йола №№ 504, 505 йола участкаш.

Укх шера 58,1 километр керда наьъ биллеи 169,2 километр наьъкъа ремонт яреи дехкараш тIайнна Нохч-ГIалгIайчеи наьъбулараша. Цул совгIа республика наьъкъий боахамий техникоэкономически хьонхамаш тоалара дола декхараш шоашта хьалхашка оттадах пар.

У. ГАГИЕВ,
Нохч - ГIалгIай АССР наьъкъий управлене планово-производственни отдела начальник.

ФУ ДУЪ КОСМОНАВТАША?

«ВОСХОД» ЯХАЧА КЕМА-СПУТНИКА ЭКИПАЖА «КОСМИЧЕСКИ КХАЧАХ».

В. Ф. Быковскенеи В. В. Николаева-Терешковайнеи белла хинначул оалангара эргаха йолаш бацар «Восхода» экипажа космически кхача. Цхьабакъда, цу хьалхарчар опыта чIоагIа лоархIам а беш-м кийчбир тIехьарчар кхача, аьлар ТАСС-а корреспондентаца ше къамаьл деш медицински Iилмай кандидата И. Г. Попова. Космонавташа кема-спутника борта тIа буаргболча кхачанна юкъейохийтача продуктай ассортимент шерйир. Цу кхачанца духхьашка юкъеихар сомаш а тоаш кийчъяь кIолд. Пюре хьисапе кийч а ях алюминиеви тубашка чуеллар из. Цудухьа рацнона юкъера дIаьхар апельсинаш — ца таххаш эшшача бесса ха йоаккхаш ца ула продукт. Кхы цхьаькха а дар верда — ростбиф. ЭIамига чIегилгаш йоахаш тийда а тийда полимерни пленкаш дьача тIормигашка чуделладар кхерза кулх. Цу тIормигашкара цIендаь фо дIа а даьккха. КIезиг-дукха эргаьнна яр марш кийчбара рецептура а. Хьоанелаш кIезигьяра чотах соиъаьхар цуниара биззача маьхера белокаш. Ах копчени марш бар «Восхода» тIа хилиар.

Кердача тайпара кийчъяй яр космонавтий кхачан рацнона юкъейолха витаминаш а. Поливитаминех яьча таблеткай хьисапе юкъейолхар уж кхачанна. Ца талкаш дукхагIа ха йоаккхаш а йиача дикагIа сихалташ а хул уж тIаккха.

Кхыча бесса оформени яь бар «Восход» яхача космически кеман экипажа обеда а, завтрака а. Цхьера а луш хинна кхача. Геттара хоза кийчъяь этикетка тIа а лоталь бар кхачан продукташ чу йоаххаш бола хIара целофанови тIормиг. Из яр кхачанна еш йола ший тайпарара реклама, е, вай меттала аьлча «чана стимулятор». Из ший тайпара психологически расчет йолаш гIулакх да. Масала, обеда деча хана «оттаза ра»: 1. Кхорача ботана фиде. 2. Сомаш а теха кийчъяь кIолд. 3. Хьоарах яь мажх. 4. Iаж. 5. Витаминаш йоакха драже.

Кхы сенца кхоабар космонавташ? Кердача лимонаца, сомаш чу а бехке яьча пирожкашца, «советски» яхача нахчаца, ленинцоби кIаьлача конфеташца, кхерзача Iасмига дулхаца, «лимони дакъиагаш» оалача мармеладаца, шура ертача кофеца, кеташ Iов йоалача сандвичашца. «Восход» яхача кема-спутника экипажа кхаь а члена къаьстта чIоагIа ваьза хинна тIанйнар вобла яьача чкъаьраи букъа да къилгаш тIатехад шуя кхачашна, аьнна, меликанна баь хоаш.

Цкр деIамаш цу кхачанна дахар дукха полет йолаалахехьа дибийса хьалха дена байтар космонавташка «космически кхача». Цу кхачах космонавташа аьниар укх тайпара дар. В. М. Комаров: «Завтрак чам болаш а шоргта кхочам белаш а дар. Баркал!» Б. Б. Егоров: «Баркал! Завтрак геттара дика дар». К. П. Феоктистов: «Завтрак дика да, конфеташ, сона хетаргахьа, эшаш яц». Цхьабакъда, из цо аьниар вьорбаи да зеш экипажа воих членаша мел чIоагIа «кхатехар» шийна биарга да дайча дош дацар. Бакъда, маькха чама хьадъехьа цу массанеца хийттар а цхьан бартагIа дар — лаьрхIа кийчъяь «космически» маьхх, царна хетачох, мозагIча воих маьхха кIенигагIа чам болаш яр.

Лаьтта, «лаьттарча» кхачангара космически кхачанга болалача юкъагIа, цу кхачанца дIайха мерза чай а толар. Цо новкъостал дир «тайжжа» кхачан кердача боарамашка бовлаве.

Полет еш йола ха гарга яхьачча хана завтрак дир космонавташа. Цу хана уж къовса эттар: конфеташ эш-ацаш. Дуца кашъхал а йолаш полет чаккъаргахларах чIоагIа тайша ва-кха уж кхонкхе а аьнна, дагадехар сона. Космосе болхача хана, массане а кхетаде йиш йолча тайпара, зег тоадаенна хилара меттал. сатийна шоай космически завтрака дикаьвол хунцаш бар уж нах.

Тхьаьа тIабоагIача космонавташта кийчбергболча кхачан гIулакх дIехаь къоастадела-м дIахо йолача хана де безам да. Бакъда, цунах дола кертерара хIанзе а дика хоаш да: космически кхачан специалисташа аьца вин нийса ба. Космонавтий дегIамашкара дIадедар меттаоттаду кхачан ерригача калорийности — 2800 йоккха калорий хиймаьбус. Вай планета тIара дIаьахьнача сага вегI лертIа делаш хилара кхоачаш ба 120 грамм белокаш (кхачанна юкъедола керттера дакъа да яр). 100 грамм хьоаналаш. 300 грамм углеводаш. Советски космонавтий эксперименташа дукххала а ток нам баьча тайпара. Кийнаьбус лиаьза хIама дуниге (хьалхара завтрак, шоллагIа завтрак, обед, пхьор) хоадамболлаш тIаьца метага хетаргахьа. Цхьабакъда, юха а кертагIлоаких да, уж юхьанпара шинадаш мара яц. Дукха болх бе безарба космически кхача тоабаре даьхе. Цул хьисап дах аьлча, маш баь саг вартчааш, сайна пайнаха хургьа Комарови, Егорови, Феоктистова полет.

(ТАСС).

УЗБЕКСКИ ССР.
Ташкент тахан. Новомосковски улица.
А. Полякова сурт. ТАСС фотохроника.

ОЛИМПИЙСКИ ДНЕВНИК

Чаккхбалаш латт Токиора олимпиада. Порбаьннача чемпионатта дIайийкъа цхьинай дукхагIа йола медалаш. Бакъду, финише а хьегIлац къовсам, кIезига терко тIаьззац цо. Цул совгIа къовсам кхы а чIогIагIа кхочхалуш бо-гIа.

«Са вахаре эттара доккхагIа дола ди дер иза», аьлла лакха кхувсавалара дунен рекордсмен волча Брумель Валере. Цхе сахьата лаьттача яхье котваьлар вай спортсмен. Цо аьккхар доше олимпийски медаль. Планка лаьттара 2 метра 13 сантиметри лакхъеннача хана юхевисар 5 спортсмен мара вацар. Царна юкъе бар Брумель ВалерийнШавлакадзе Роберти. Планка кхы а лакхъелча кхы а кIезигагIа бисар спортсменаш.

Стадионе хиннарапа гIезбаьнна тIеарахш телар Валерий 218 сантиметр лакха кхоссавелча, цIи хеза американец Томас а нэзал кхоссавелар. Бакъда, цо шоллагIа моттиг мара ецханзар.

Брумель Валерий котвалара сийна вай Цаччахьалхкен гимн лаьккхар японски стадионе.

Легкоатлетически яхьнй тIехьарча дийнахьа марафон хилар. Марафонски дистанце валарах котваьлар Эфиопера спортсмен Абебе Бикила. Сиха велха волаш цунна бIарахьежачоа шаккха а дагадокаргдацар цхьа бутт хьалха цунна операци яьэр аьнна. Керда олимпийски рекорд оттайир Абебе Бикила — 2 сахьатан 12 минутан 11,2 секундан 40 километр совгIа никъ бир цо. Цу тайпара сиха исторечухь из никъ баьбан цхьанна а саго.

Эстафетний финалаш а хилар ткхаза. 4х100 метр удача йоккха котало яьккхар полякчаша. 43,6 секундах из никъ бир цар — из дунен рекорд. Вай спортсменкаша Г. Гайдас, Р. Лаце, Л. Самотесовас, Г. Поповас йиъалагIа моттиг мара яьккханзар. Советски квартета Э. Озолина, Н. Зубова, Г. Косанова, В. Савчука кхоалгIа моттиг яьккхар. 4х400 метр вогдача СССР-а керда рекорд оттайир Г. Свербетова, В. Бычкова, В. Анисимова, В. Архипчука. хIаьта олимпиаде шолгIагIа моттиг яьккхар цар. 1500 метр гаьна валара йола олимпийски доше медаль яьккхар новозеландски спортсмена П. Снелла.

Легкоатлетически яхьаш чаккхьяьлнай. Советски спортсменаша 5 доше медаль яьккхай, хIаьта Риме уж цхьайтта яр.

Гимнастиках командин зачете доше медаль яьккхай вай спортсменкаша. СССР-а команда 380, 390 балл я. ШоллагIа моттигге — Чехословаке команда, кхоалгIа — японкаш. Олимпийски чемпионка хилар чехословацки гимнастка В. Чаславска. Цун 77,564 балл я. Доте медаль яьккхар Л. Латынинас (СССР), бронзови П. Астаховас (СССР).

Тандемаш тIа спринтерски гонка еча яхьанна доте медалаш яьхар румынина М. Бодникеесел москвича В. Логуновен.

Чаккхаьнна шпагаица фехтовали яр а. Цига Венгре команда котъяьлар. ШоллагIа моттиге итальянкадаш кхоалгIа — французаш ба.

Талан чакхьялар яхтсменийн кхь а «Звездный» олалча классе котало яьккхар Багамски гIайренаш тIарча лодка. Вай лодка финале шхелагIа дера. ШхелагIа моттиг яьккхар советски спортсменаша «летучий голландец» олалча классе а.

Ринга тIа хилар боксерий ах финаьлен яхьаш. Финале дIа кхаьчан ворхI советски боксер.

(ТАСС).

* * *

ТОКИО, 22 октябрь. (ТАСС-а спец. корр).

Тахан олимпиаде «доккха советски ди» дар. Байдаркаш каноэш лехкача советски спортсменаша кхоъ доше медаль яьккхай.

Байдарка лехкача кхьалхаха юкъе котъяьлар Ленинградера 28 шу даьнна кьехархо Л. Хвостенко. 500 метр хула никъ 2 минутан 12,87 секундан бир цуо лодка.

Сагаш лехча Iаш тIа доше медалаш яьхар Н. Чужикова, А. Гришина, В. Попова, В. Морозова. Уж массанна тайп-тайпарча городашкара бале а ше чIогIа барт болаш лаьккхаш бела хьакхьеккхар цо.

ЦIахьхаш а Советски Союза гиме яьккхар Токио. Владивостокера электротехник С. Ошепкови, Черкассера педагог А. Химичи шин саге лелалеча каноэшта юкъе котбаьлар.

Цхьан саге лехадеча байдаркана олимпийски доше медаль яьккхар шведа Р. Петерсона. Олимпиада дебютанта московски студента В. Пенявэа бронзови медаль яьккхар.

Дзю-до яхча кIалхкетаргех латача бронзови призераш хилар Тбилисерча спортсменех А. Кикнадзехи И. Чикиладзехи.

КЕРДА СТИХАШ

Хь. ОСМИЕВ.

ГIАЛМЕ ТIА

Юха а ТIой-Юрта ва со,
Со нанас хьийстача юрта.
Арахьа дукха лийннав со.
Хамбу аз гуш долча сурта.

Хьийгача проэах кхийна
Юртахой бохки лаьттан охкаш.
Сигане я йийкха, сийна.
Гобаьннха хаэ ницкш деакаш.

Шозй шерто кIай марфон
Чувкаш,
Латташ гу гIездаьннна делкаш.
Се ноацаш хиннараш дуьцаш
Сай ГIалме ду сига хеакаш.

Шуь тIара цкъа бIарг а теха,
Шовзткъа шу хьалхагIа санна,
Сай бера ха дагаеха,
Чухьаг со ГIалмегхой долча.

Лулчарца безам а хиина
Чухьаьлар. Ма шера дер хий!
Цу хьаьна боча куьг санна,
НIаьдх я хьенкару таагIи.

— Гей, — аьлар ху ГIалме
сига, —
Вайна вoI цIаьрча санна,
Iалаш шарлаш хетт хьага,
Ше тийнэр кхийчам а хиина.

Хьоьгашта тIаэтта хиина
Из хварца цIеньенна кхар...
Из хьекал дIайлалаш санна,
ТаагIена таагIи тIатекар.

Белгалбеш мел хиина бина,
Дахарош дийца ше дахча,
«Хьа дий хьа, хий, сега ма?»
Хаттар дош аз шийга аьлча,
ЖагIий тIа огаль
Шиш гIехье — форта
Ео лоьца бьингар цо сина:
«Се санна даиман
ХьалхаванкаьI гIорта
Хьай дего низ дуьйб хьена!»

Юха а сай юрта ва со,
Со нанас хьийстача юрта.
Арахьа дукха лийннав со.
Хамбу аз гуш долча сурта.

Шозй шерто кIай шовзтах
чувкаш,
Гездаьнна латташ гу дешаш.
Се воацаш хиннараш дуьцаш
Сай ГIалме ду сега хеакаш.

ГУЙРА

БIаьстан, ахкан балха беркат
Хьоарчада шийн ги а дехха,
Тайжа, эзди лаьтта ера
Шертта руъкъа дахьаш йоагIа.
Наьха деган хьаста кIелха
Из камьрица доше гуйра.

* * *

Зовзал сорталча
Къизал котйоал.
Денал котдаьлча
Сабар совдоал.

Зовзал, къизал
Цхьан кIелг чура йоархI я.
Сабар, денал
Цхьан гаьн тIара сом ба.

ДУКХА БЕЗА БОЛХ

Яндаре яхача юрта дагIа Котикова Iайшета вулгалду юрта библиотека чуйола доккха доаца цIа. Школе деша эгIача хана из дика профессии езаенна йола Iайшет 10 класс йисте ма яьккха а библиотеке балха ера. Литература наха деша дIалаларцен цунна регистраци ярцен библиотекара болх чакхбоалаш санна хет хIанз а дуккхача наха.

Котиковас кхыча тайпара дIаоттабаьб шийн болх. Хьалхарча дакъе группаех бийкъаб цо шийн дешараш, вешта аьлча цар хаьага, идейно-политически белгалонашка хьажа а хьожаш хIара дешачунна къаьсткъаьста беседаш ю Iайшета.

ЛоархIамегIардар — хIара дезалга книжка дIахьачийтар. Из дехар толаьца кхоачашдаьд библиотеко. 4000 экземпляр хул книжкай фонд, дешараш 581 саг, шера 3298 саг воагIа библиотеке, укх шера 10308 экземпляр деша дIаленнад книжка. Цу даннеша хьадьакх библиотеко болх мишта бу.

БIаргагургйолча моттиге хьалтеха доахк хоза кийчдаь плакаташ — «Хими хкашка», «К. Маркса, Ф. Энгельса, В. И. Ленина вахарах хьокхам а эца Iома а ве», «Тхона дукха веза Гайдар», «ДикагIйолча опыта маякаш», кхыараш. Дика вIашгIехьбаьккхаб массови болх. Кхашкарча станашка, фермашка, бригадашка цахадаш тайп-тайпарча темаех беседаш, читкаш ю, хIаьта арахийцай 27 къахьегама листок.

Бегаме чакхъяьлар «Хими юрта боахаме», «Ислами кхалсагн» «Сийлахьа Ленин» яха утренникаш, Т. Г. Шевченкох, М. Ю. Лермонтовх йола дешарий конференцеш.

Дукха ба Яндарерча библиотеко баь политико-массови болх. Из болх лерттIа чакхбаккхара новкъостал ду библиотеке йолча активои юртарча интеллигенцеи. ХIаьта ноа. Котикова ше а шIац дешараш библиотеке хьабахбарга хьежаш. ХIара денна бахархоаца вIашагIъеттапуш йолча цунна керд-керда новкъостий кораьоагIа.

Iайшета шийн балха тIа керттердар лоархI хIара деаппа, юрта вахача хIара сага книжках бокъонца вола новкъост хургволаш, производствени декхараш кхоачашдаран турпалий дикагIдола гIулакхаш доахкаш вай кагирхой хьалххебарах книжко гIо дертдолаш шийн болх дIаоттабелга.

Библиотеке учет йийса леладтен цIеха хиларген хьежа дешараш дукхагIа хулаш хилар кхета а дош цу балкага а чIоагIа бIарг лоох Котиковас. Ремонт яьн Iана дахча кийчдаьн дукха ха я.

ЛерттIа болх вIашгIехьбаккханза беза библиотекаш а я Наьсарен районе. Магаза, Ачалкхе, СурхотIа, кхычахьа. Безам хилча цар а йиш я болх тоабе. хьалаш массанахьа цхьатарра да. Бакъда, кIезиг-дукха тоалуш-м боагIа болх ноа. Волкова зведующи йолча Наьсарен районни библиотеке. Юрта кхыча библиотекашта методически гIо дара бакъонда йола центр а хинна дIаоттар. Яндарера яр санна кхыча дикагIйолча библиотекай балха опыта шерагIа пропаганда яр да хIанз районни библиотека керттера декхар.

А. МИСЛАУРОВ,
Нохч-ГIалгIай АССР культура министерства методист.

Деша а деш болх а бу

Грознера Старопромысловски районе шоссе гIолла дIаводаш аьттехьа агIа диаза вIашгIара яь кIай здани — № 9 йола школа-интернат. ХIара дийнахьа цунна гобаьккха гаьнаш цIенъеш, хозъеш хул дешархой. Уж а ба Октябра дезача цIейга шоай школа-интернат кийчъеш.

Школа коа йоккха мастерски я дешархой тайп-тайпарча къахьегама говзалашта Iомабеш. Цига цар Iомаю слесара, столяра говзалаш, йиIигаш хIамаш тега Iомаеш ше къаьстта зал а я мастерске.

Цхи бIаь гаргга дешархо ва мастерске шин сменах Iомалуш. Уж берригаш а номер нийс йолча школа интернатера хинна Iац.

Дика доал ду мастерскена заведующе ноа. Пискунов Василий Евстафьевичех къахьегама занятеш ешволча Вологагин Владимир Федоровичех.

ХIара шерра-шера школашкарча мебела шоаш ремент в хургболча къонача говзанчаша. Металлах цар хьаю жIовнаш, осташ, шоаш хьаду дешархошна классени доскаш, баргъкъаш хьадьакха вешалкаш, гойтара пособи. Цу юкъе къаьстта хьинаре дакъа лоац 7-ча «а» классерча. Баматгиреев Iийсаси Темиров Патаси, группа староста Тарановский Лентси. Механика Iомаеш болча Мальсагов Юреи Скоробогатова Валяси мислаза а хьокхам гойт шоашкара. Цар яь плотникий жIовнаш эггара дикагIа а лаьрхIа тIехдика оценкаш енна царна.

Бараъкъаш тега Iомалуш йолча 125 йиIига хьехаш я Петрунина Нина Константиновна. 15 шу да цо из болх беранга Iомабу. ЧIоагIа сий деш йоакх интернате Нина Константиновнай цIи. ЙиIигашта шоай каза санна хет Нина Константиновна. ХIана аьлча, оаца цар дот хьаста а уж дика кхетабе а бIукъакац цун цIакхта в. ХIанз 200 совгIа болхлой тIоагн ерригача интерната кораштеи вайранттен занавескашк тегаш ба ция.

А. ДОДОВ.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙЧЕНЕ ЧАРАХЬАЛ ДАР

Нохч-ГIалгIайчен хоамаи тьувашка дIадоладенна чарахьал. ХIара денна акха хьакарч, чанаш, китта кхьдола оакхарий доаду. Республикерча бIаь совгIа волча чарахьаш хIанзе а потребительски коопераце заготовительни пункте хьаккхьчай оакхарий духа хьалхара килограмаш. Урус-Мартана районе Рошничу яхача юрта вахаш волча вай республике цIи хезача чарахьчо Атабаев Алба акха хьакха е а йийна 80 килограм дух дIаденнад пункте.

Дика аьттув боаш чакхдьяр чарахьал дIалахача «Кирандийнахьа «Красный молот» завода чарахьий. Морозов Алексей Кириллович керте лаьтта заводчаваш шин ча а цхьа хьакха а йийна цIабаьккар.

Гуйран — Iан замалахь Нохч-ГIалгIайчен чарахьаша доа денахк—315 акха хьакха, шиъ ча е а из хулх заготовительни пункташка дIадала а.

К. ВИНИНИ.

Советски наха чIоагIа могаеш я «Сокольники» яхача московски паркехь йолча «ГДР-а 15 шу» яха выставка. Цхи эзар экспонат чуйоагIаш йолча цуо ерригача экспозице дика хьагойт республике промышленни производства тайп-тайпарча доакъошка а юрта боахаме а техническа прогресс дика дегIаяр, культурни гIиллакх, хIаьта миттa хьагойт ГДР граждани вахар а материальни а хьал-торо хадданза дегIайоагIаш хилар.

Сурта тIа: выставка цхьа экспонат «Малимо» яхача хьиса боаша кIелдол хьадара лаьрхIа йола дIаматегара-трикотажни машина. Тиьаь ткацки автомата массел а цун бала овсарле. Универсальни, цунна болх беш отта хиларца хIене массане а хоатташ я Карл-Маркс-Штадт яхача городерча ФЕБ Невиркмашинеибау олалча халкъа предприяте «Малимо» яха машина.

Р. Б. Треветона сурт.
ТАСС фотохроника.

Машара политикана тешаме я СССР

Доазол дехьарча мехкий кепа йоазоно, радиос, телевидене хIанз а дуац Москве хиннача митингах космонавташна вIашагIкхетара летальча Кремле хиннача приемахи.

Машара политикана тешаме я СССР. Къовсам тIа дола дунен халкъашта юкъера дешаш машара наькъаца къестадера тIехьа, паччахьалкхенашта юкъе дIа-хьа дувцар дикагIа кхетадарая царна юкъера тешам чIоагIбарах тIехьа, социалистически содружествои дунен коммунистически болами кхотабенна хилийтара тIехьа латт Советски Союз — цу тайлара маIан долаш я КПСС ЦК Хьалхарча секретара Л. И. Брежневех СССР Министрий Совета Председатела А. Н. Косыгинех даьча къамеьлашта ю откликаш.

ГАВАНА. Кубай газеташ кепа детт Шеча майдан тIа хиннача митинга дола сурташи репортажаш, Л. И. Брежневех А. Н. Косыгинех даьча къамьлий йиза йола изложенеш.

Кубински прессо белгалйоах советски кулгалхоша деьча къамаьлашта юкъера машаре дахара ленински принципий ларда тIа латте политика, социалистически содружества мехкий цхьоагIо чIоагIъяра политика лелаергья СССР-о ялаш йола моттигаш.

ВАШИНГТОН. «Советска кулгалхоша йоах: «Керттера лерхIар — машар». Хьалхарча оагIон шоралла керте дяь цу тайпара йоазув а долаш «Вашингтон пост» яхача газето кепа тох Л. И. Брежневех А. Н. Косыгинех даьча къамьлий керттере политика «лерд я тайп-тайпара социальни строяш йола паччахьалкхенаш машаре яхара ленински принципаш» яха заявлени.

Вашингтонски газеташ белгалдоах «къовсам тIа дола дунен халкъашта юкъера дешаш переговорий наькъаца къестадайта, паччахьалкхенашта юкъера дIа-хьа дувцар дикагIа кхетадергдолел царна юкъера тешам чIоагIлургболеи гIулакх вIашгIехьдакха гIертаргья Советски Союз яха дешаш.

ЛОНДОН. «ДIахо а машаре дахара никъ лелабергба Россе, — язду ингалсийски «Дейли экспрессо». Машарга кхача гIертаргa цIакха а талхаргIоаца советски политика лард я».

«Советски кулгалхочо аьннад, — белгалдоакх «Дейли телеграфа», — хIанзара советски политика дIахо а лелае дага я Россе». «КПСС ЦК Хьалхарча секретара пост ше хьалаьцача хана дена дукхача, наха юкъе ше эттара хьалга къамьел деш, — йоах газето, — Л. И. Брежнева аьннад, тайп-тайпарча мехкий коммунистическа партей барт-цхьоагIо хилара тIехьа латт Росси хьалхагIа а санна. Дерригача дунен марксистско-ленински партей совещани гулъяра никъ лелабергба, аьлар цо, эрсаша. Цо тIаьхйайкар ерригача социалистически содружества хьашташ хIара мехка халкъа хьашташца тардара».

«Коллективно кулгалдара принцип чIоагIъе гIерт СССР», — йоах «Файнэншл таймсо».

«Бирмингем пост» яхача газето шийн редакционни статья тIа язду, «машаре дахалга ярахьарча политика йохаргйоаца ларда хургья, хIаьта Советски Союз хIаьд на луш халкъашта юкъера машар, доттагIал, барт-цхьоагIо гIулакхаш чIоагIде гIертаргья... уж тайпа дешаш хьалхаца мегаргдолаш да».

ВЕНА. Хьалхарча оагIош тIа доккхийча алапаша даьча йоазонта кIал австрийски кепа йоазоно бизза хоам бу советски космонавташ Москве триумфально тIаэара хьакъехьа.

«Ди прессе» яхача газето Л. И. Брежнева даьча къамаьлацара белгалйоакх КПСС арахьарча политически наькъа хьакъехьа дуцаш йола моттиг. Советски лидеро хьакхайкадир, йоах газето, шоаш массане а цIендаь гера дIадаккхара тIехьа, тIа-тIа белуш латтача тIема расходий балех халкъаш мукъадахара тIехьа, халкъий машарен кхерамзленц хьаштий духьа ООН чIоагIъяра тIехьа, Европерча эффективни кхерамзленна тIехьа латташ хилар.

XX-ча, XXI-ча, XXII-ча съездашка белгалбаь КПСС генеральни никъ, йоах «Фолькштимме» яхача газето, Коммунистически партеи Советски паччахьалкхени чурча а арахьарча а политика лард я.

Иштта Кремле хиннача приеме А. Н. Косыгина даьча къамьлацара дешаш а доладу газето, «къовсам тIа дола дунен халкъашта юкъера дешаш машара наькъаца къоастале, паччахьалкхенашта юкъе дIа-хьа дувцараш дикагIо кхеталайтен царна юкъера тешам собаккхеи, йиза кийсхо а вIаши гIойле а йолча ларда тIа халкъашта юкъера экономически культурни гIулакхаш лелаие Советски Союз гIерташ хилар белгал а доаккхаш.

БРЮССЕЛЬ. Советски кулгалхоша даьча къамьлий положени кепа техай дерригача бельгийски газеташа.

Газеташа белгалдоакх, советски наькъа хьал-торо хадданза лакхъянза, кIаьд ца луш машар баьхан волаш къовсам лоаттабенза, марксизма-ленинизма принципий ларда тIа дунен коммунистически болах чIоагIбенза, социалистически мехкий содружества цхьоагIо чIоагIъянза ярг ца хилар ше къамаьла дена хана Л. И. Брежнева къаьстта белгалъьккха хилар.

СССР Министрий Совета Председатела А. Н. Косыгина ше къамаьл деш аьлар, йоах «Дерньер Эр» яхача газето, Советски правительства къовсам лоаттабергба несколонализм цIенъяь дIадаккхара тIехьа, СССР шийн обороник низ чIоагIбергба, гера дIадаккхара гIулакх дIадоладе йиш хулийташ йола соглашенеш яра тIехьа латт из.

АФИНЫ. «Барт тайпа дахарен гера дIадаккхарен политика кхайкаю кердача советски кулгало». «Машара политикана тешаме я СССР» — керте дяь цу тайпара йоазош а долаш хоам бу грецески газеташа Шеча майдан тIа хиннача митинга хьакъехьа.

Л. И. Брежнева къамаьл ше долчча бесса кепа я тохаш, «Неа» яхача доккхагIа долча буржуазни газето белгалдоакх, из къамаьл маликбузехьарча столицашка дика могадеш тIайица хилар. Газето къаьстта белгалдоах Советски Союза арахьарча политика талхаргйоаца ларда а машаре дахара ленински принципаш, яхаш йола оратора дешеш.

(ТАСС).

Доазол дехьара

ХОРЖАМАШТА ХЬАЛХАРЧА МИТИНГЕ

ВАШИНГТОН, 22 октябрь. (ТАСС-а корр.). «ХьалхагIа а санна болх бергба аз Советски Союзаца юкъара хьашташ кхоачашдара тIехьа, — аьлар США президента Л. Джонсона Г. Акроне (Огайо яхача штате) хоржамашта хетаяь хиннача митинге.

Президента хоам бир, укх тIехьарча деношка ше къамий Кхерамзлен Совета членашца, конгрессе шинна а парте лидерашца, правительства членашца совещанеш ца хилларах а цу совещанешка дакъа доацаш мел хиннараш «американски арахьарча политика керттерча лостана ревза хиларах а». «Цхьане а могаданзар сога — бегаладьаккхар президента, — ялерни герза деш доле тохкамаш лелкара хьакъехьара договор дIаланкха.

Цхьане а могаданзар сона Советски Союзаца гIулакхаш хоададелга. Цунна меттел оаха кийпар кердача советски кулгалдара вай гIулакхаш пайданегIа хилийтара тIадеразадь наькъаш».

«Цхьане а могаданзар сона США ООН-а юкъера хьаита. Цунна меттел хилар из организаци чIоагIъянза ярг ца хилара хьакъехьара къамаьла.

Цхьане а могаданзар сона кхерамаш гIатуасаш къамаьлаш деага, ультиматумаш телга е довнаш шерлега. Кхыча бесса, оаха дайцар кхоккаш кIаьлбергболеи мехкашта юкъера къовсамаш къовстадергдолеи наькъаш».

Цо къамаьлаш мел даьраш, Джонсона яхачох, раьза ба ВIашагIкхийта Штаташ «дIахо а ише сабарен политика наькъаца ахара».

«ЦаI нара никъ бои машарга болаш, — аьлар Джонсона юхера шийн къамаьл чакхдоалаш. — Из сенах латт аьлча, из латт, машара хьаштий духьа болх барах, шерагара шу массаза доала кхьалнени тIехьа воа боахаш гIо бахарах, цу наькъаца доллача хана шIакха а кьисаю доащаш из хилараш шIакха а кIаьлдена па хиларакх».

Б. ВАШЕДЧЕНКО.

ГОЛДУОТЕРА КЪАМАЬЛ

ВАШИНГТОН, 22 октябрь. (ТАСС). Президенталла вахийта республиканийски партехара хьоттавьча сенатора Голдуотера селхан къамаьл дир дерригача халкъа юкъарча телевидене гIолла. Голдуотера аьлар, коммунистически мехкий чакхъехьара США правительства хIанзара политика «цхьанне а оагIоракьара чакх ца йоадеш йисай». Цо яхачоа, «коммунизм дIахьатташ кхьа яхар кхаспаде магадзар цунна».

Тайп-тайпара строяш йола паччахьалкхенаш машаре яхара политикана дуькъаза ваьлар республиканийски парте президенталла харжа оттаваь кандидат. Цо йоахар, машаре дахар яцига — из оаха «дунен карадерзаре гIерта коммунистически стратеги я».

Социалистически мехкашца дипломатически контакташ хилара духьала къамаьл дир Голдуотера. Правительство бехке бир цо «кхетаме йоаца моастагIа чIоагIаара политика» цо чакхъехарах.

«Вай кхетаде деза, — йоахар президенталла харжа оттаваьча республиканийски кандидата, — коммунизм — ерригa коммунизм бIарчча вай моастагIа хилар». Коммунизма духьала оттее еза, йоахар цо дIахо, «духьаел чIоагIа политика».

Редактора зам. А. А. МЯКИЕВ.

ЛадувгIа

Радио: 6.30 — Юрта боахама болхлошта передача (нохчий меттала). 6.45 — Къаьхкарча болхлошта музыка. 7.10 — «Грозненский рабочий» «Комсомольское знамя» газетий обзор. 8.15 — «Сердало» газета оагIонаш тIера. 8.25 — Халкъара эшараш. 8.45 — «Къинна тIехье» яха передача (нохчий меттала). 16.05 — Литературни передача (гIалгIай меттала). 16.25 — Музыка. 16.30 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 16.45 — «Илли оал Шульженко Клавдия Ивановнас» яха концерт. 17.00 — «Iаламай дунен чу» яха беседа (эрсий меттала).

Хьажа

Телевидение: 18.25 — Арахьарча политически гIулакхий хьакъехьа комментатора къамаьл. 18.40 — Киножурнал. 18.50 — «Широкой поступью» яха беседа. 19.00 — Ях юрта йоI (нохчий меттала). 19.10 — «Новкъост Серго» яха бакъдолчоа тIера хьаийна фильм. 19.35 — Художественни самодеятельноста концерт. 20.05 — Ша тIара украински балет. 20.40 — «Сатирически объектива» яха телевизионни журнал. 21.35 — Передача программа. 21.40 — «Уж духхьала бегаш бар» яха художествени фильм.

ГАЗАЦА ЛЕТАЕЧА ЦIЕНОШ ДIОАХДЕЧА ПИШКЕХ НАЙДА ЭЦАРА БОКЪОНАШ

1. Пишка юхте газопроводах йоалла кран а горелкашта хьалхашкара кран а бокъонна дIакъайлайий хьажа.

2. Пишка вьюшкен шибери, хIаьта миттa чухьежа бIалга фо чудеттаду кIалхара шиIи леттара [illegible]

3. Пишка чура фо хьалъозий хьажа, цу гIулакха битткъо баьлкха къахта оаслаг чухьежача бIалга дIатIахьо. Фо хьалъозаш хуле къахт чухьежача бIалга дIатIалатергда а дIачуувзадергда. Нагахьа санна къахт чухьежача бIалга дIатIалаташ а чуувзадеш а ца хуле, газаца йоагаю пишкаш хьаллотае мегаргьац.

4. Летаеча пишка чура фо хьалъозаш хуле, горелкаш хьал ца а лотадеш миттa фо хьалъувааш латташ 10 минут лиххийта еза пунга.

5. Хьежла счетчика юкерен, пишка юхера, газопровода тIарен кран. Газови горелкашкара фо нийсдеш йола регуляторан дIакъайлайий хьажа.

6. Дийткъо хьоарчадь къахт хьаллотаде, чухьежача бIалга чу гIолла запальника дIатIахьо из, юхьелла дIатIатоIае электромагнитни клапана кнопка, цул тIехьагIа запальника масса Iурга чу гIолла йоагаш хьиа еза газ.

7. Цхьа минут яьннача гIолла клапана кнопка дIахеца, запальника масса Iурга чура газ бокъонца йоагаш йий хьажа. Нагахьа санна кнопка дIахецача хана запальник йойа, 2—3 минут яьннача гIолла, эшта аьлча, пишка чура фо хьалъозийтачул тIехьагIа, цIаькха а хьаллотае запальника горелкаш.

8. Горелкана хьалхашкара газови кран хьа а йийле хьажа, запальника чура арахьача газах горелка масса Iурга чура ала бола.

9. Горелка чу йоагIа газ нийсъе фо боарамагIа хулийташ йола регулятор дIа а хьоззайяйя.

10. Пишк йоагача хана газ мишта йоаг хьежа, чухьежа бIалг юкъ-юкъе хьа а беллаш. Лотаь пишк бIарг локкхаш саг воацаш ма йита.

11. Пишк сов йIоахъенна цIий ца-хилийтар а пишк ца делхийтар а духьа горелкаша минута 40 литрал совгIа газ йоагдергйоаца гIулакх де деза. Газови счетчикага хьежа газ дIамел ух.

12. Лотаьнчул тIехьагIа 1—3 сахьат даьннача гIолла дIайоае еза пишк тIеханахьара пишк 80 градусел дукхагIа йIоах ца а йолийташ.

13. Пишк яьга яьначул тIехьагIа, дIакъовла горелкашта хьалхашкара крани пишка юхте газопровода тIара крани, дIакъовла вьюшкеи пишка кIалхара фо чуузза юкIа, байсанне а квартирера арадаьнна шоаш дIадолхача а хана дIакъовла счетчика юхера кран.

«Грозгоргаз» трест.

Город Грозне, 12-ча треста поселка Огородни переулок 2а, № 3 йолча квартире яхача граждана Галкин Капиталина Терентьевнас суде деннад город Грозне, К. Маркса улицагIа, 6-ча цIагIа вахача гражданингара Прохоров Александр Никифоровичагара ше хьаьларах дола дош.

Дош дувцаргда Заводской района халкъа суде.

Город Грозне, Зюнина улицагIа, № 3 йолча цIагIа яхача граждана Пиных Людмила Никифоровнас суде деннад город Грозне, Тобольская улицагIа, № 26 йолча цIагIа, 3-ча квартире вахача гражданингара Соломенцев Алексей Ивановичагара ше хьаьларах дола дош.

Дош дувцаргда город Грозне, Октябрьски района халкъа суде.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Цlеча фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бахктокхама секретара — 2-45-48; партийни вахаран, промышленни, юртбахамен, письмойи отделий — 2-25-72; корректорсе — 2-06-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23, зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного и писем — 2-25-72; корректорской — 2-06-20.

«Грозненский рабочий» издательства типография. Революции проспект.

Типография из-ва «Грозненский рабочий». Проспект Революции.

СФ02259. Заказ № 6025.